

ZEMLJA-VODA-ZRAK

PIŠE: ŠEJLA ŠEHABOVIĆ
CRTA: MARKO GAČNIK

UREDNIK: DAMIR ARSENIJEVIĆ

Sarajevo
2020.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

741.5

GAČNIK, Marko

Zemlja-voda-zrak / piše Šejla Šehabović ; crta Marko Gačnik ;
urednik Damir Arsenijević.

- Sarajevo : Muzej književnosti i pozorišne umjetnosti Bosne i
Hercegovine, 2020. - 43 str. :
ilustr. ; 30 cm

ISBN 978-9926-446-08-6

1. Šehabović, Šejla

COBISS.BH-ID 41875206

ZEMLJA-VODA-ZRAK

Izdavač:

Muzej književnosti i pozorišne umjetnosti
Bosne i Hercegovine

Za izdavača:

Šejla Šehabović

Autor ilustracija:

Marko Gačnik

Urednik:

Damir Arsenijević

Autorica teksta:

Šejla Šehabović

Dizajn i DTP:

Marko Gačnik

Digitalna obrada:

Kenan Hadžiomerović

Štampa:

OFF-SET d.o.o.

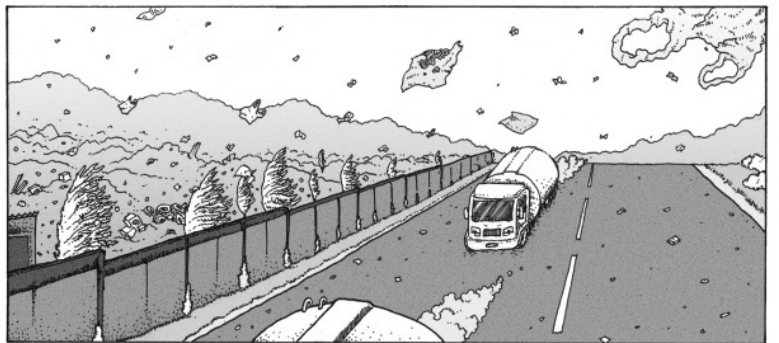
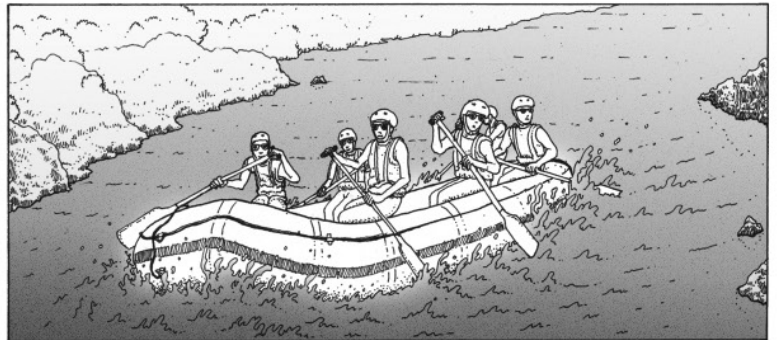
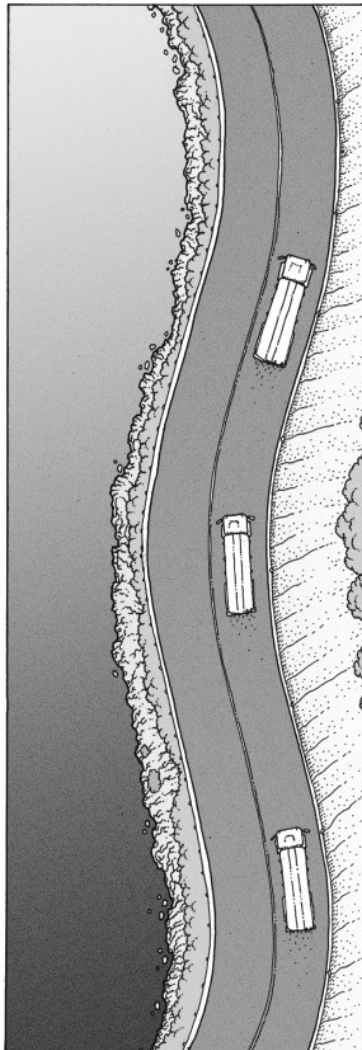
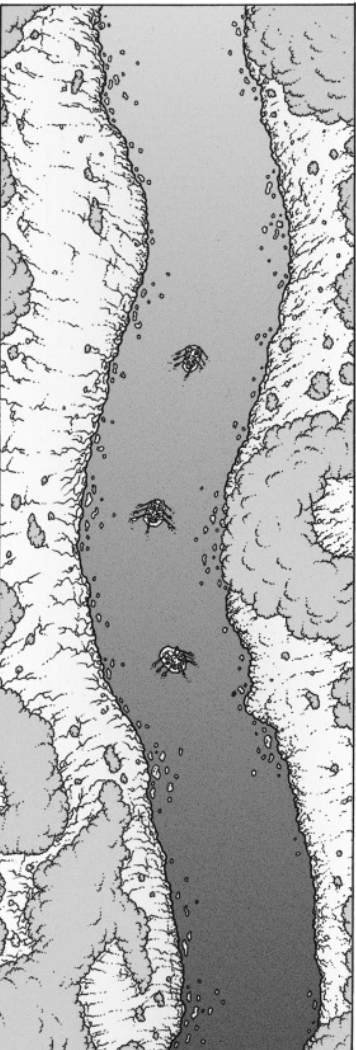
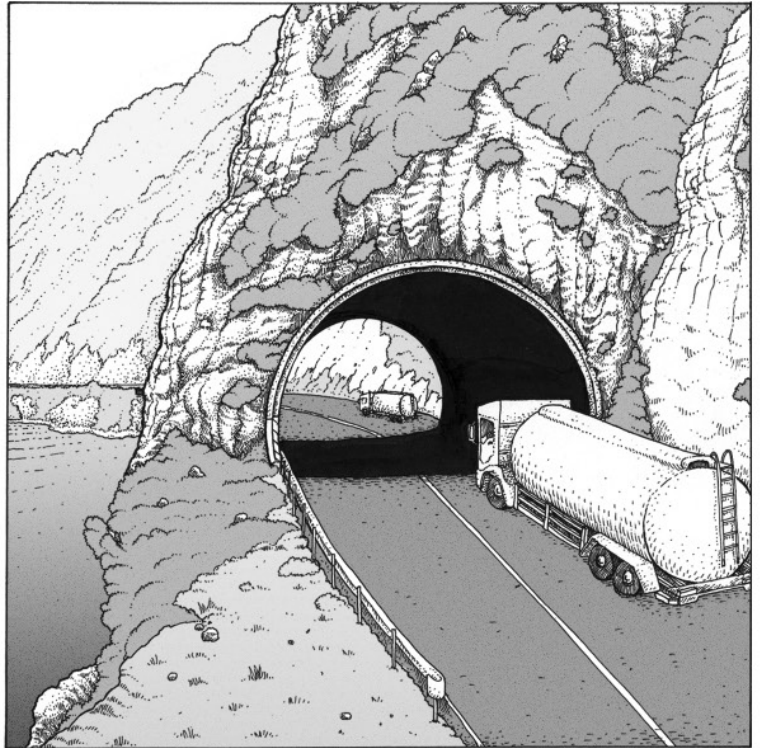
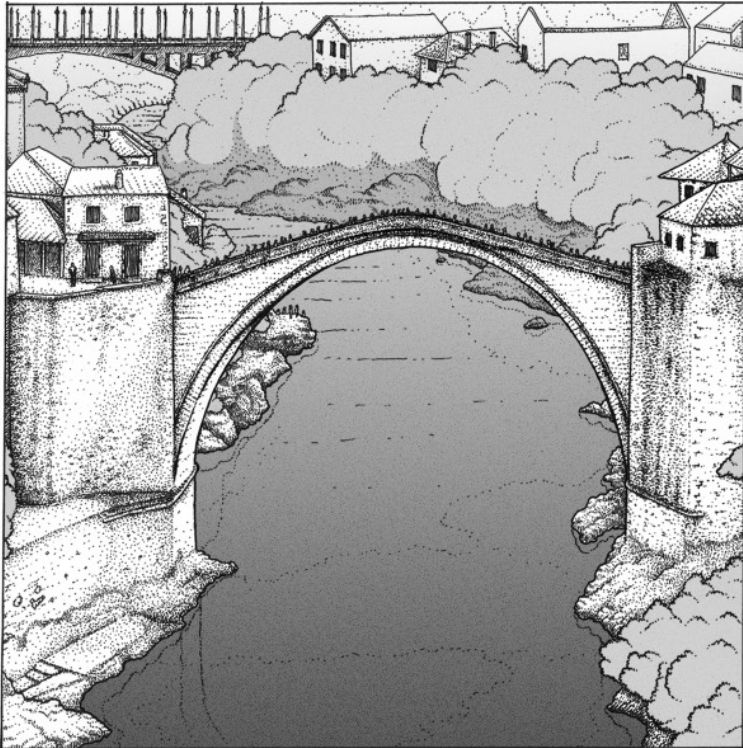
Otokara Keršovanija 78, 75000 Tuzla

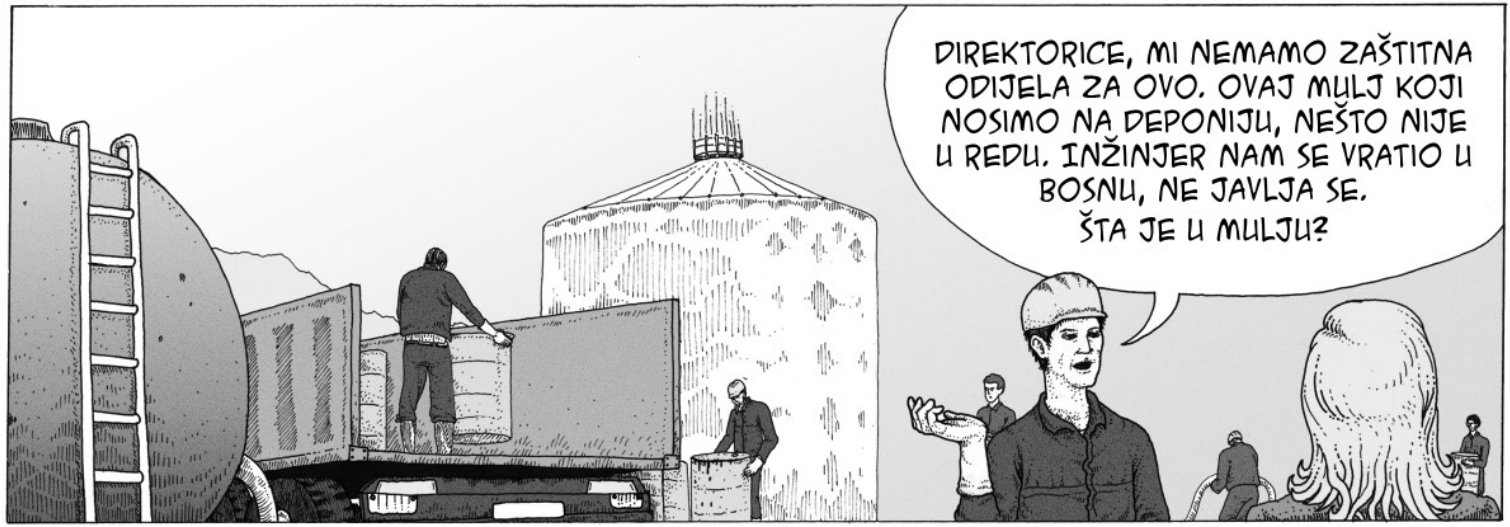
Tiraž:

300 primjeraka

Priče "Nestali" i "Berači željeza" u ovom stripu koriste materijal iz originalnog istraživanja Centra za istraživačko novinarstvo (CIN).

KOZA NOSTRA

DIREKTORICE, MI NEMAMO ZAŠTITNA ODIJELA ZA OVO. OVAJ MULJ KOJI NOSIMO NA DEPONIJU, NEŠTO NIJE U REDU. INŽINJER NAM SE VRATIO U BOSNU, NE JAVLJA SE. ŠTA JE U MULJU?

KHM!
KHM!

OVO ISKAŠLJAVAM!?!

I JA, SVAKO JUTRO!

I JA!

INŽINJER KAŽE DA JE PCB, DA IMA OTROVNIH, KANCEROGENIH MATERIJU... MI PLJUJEMO KRV! ŠTA MI DA RADIMO?

NIŠTA SE VI NE BOJTE, DOBRO JE TO.

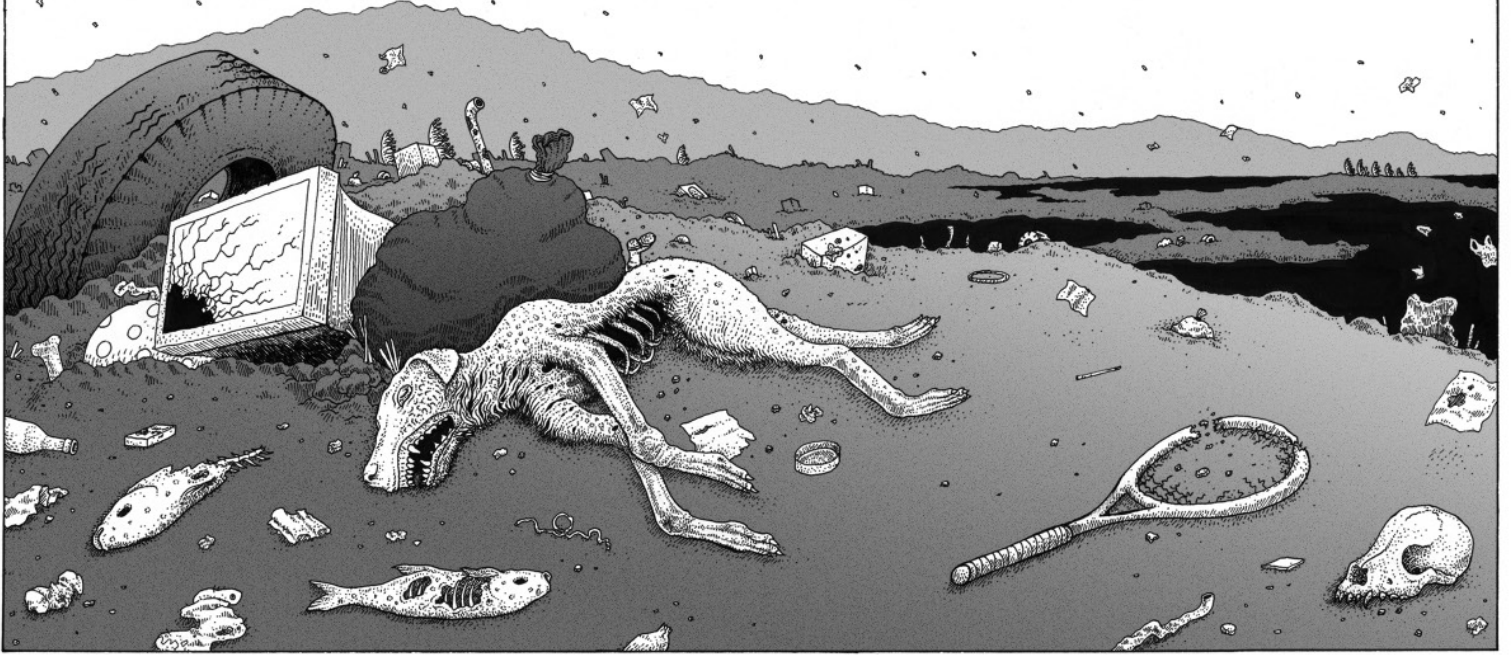
AMA KAKO DA SE NE BOJIMO, KRV MI JE U ISPLJUVKU, ŽENO, ŠTA DA RADIMO?

KOZIJE MLIJEKO. PIJTE. KOZIJE MLIJEKO.

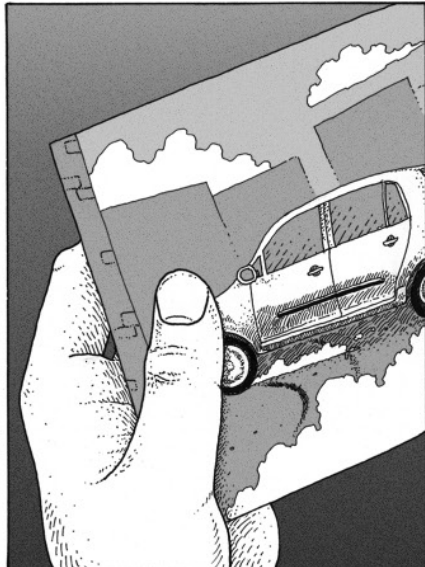

DEPONIJU LIBORAK ĆEMO ZATVORITI AKO DOKAŽETE DA SE OVDJE SKLADIŠTIO MEDICINSKI I ANIMALNI OTPAD.

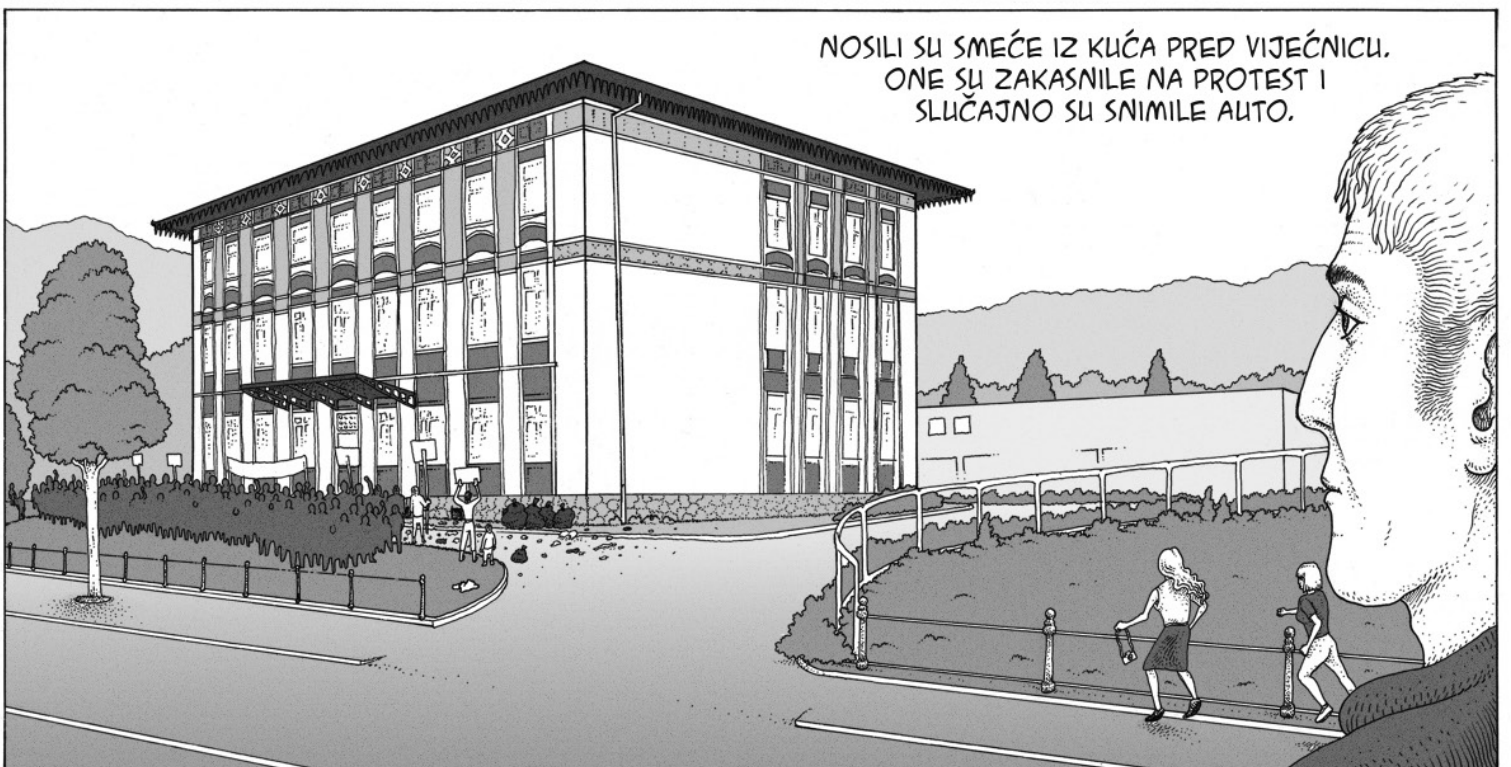
2016. I 2017. OVDJE JE SAHRANJENO OKO 900 PASA LUTALICA, 6 TONA MULJA, POMIJEŠANOG SA KOMUNALNIM OTPADOM, ODLOŽENO JE NA DEPONIJU LIBORAK.

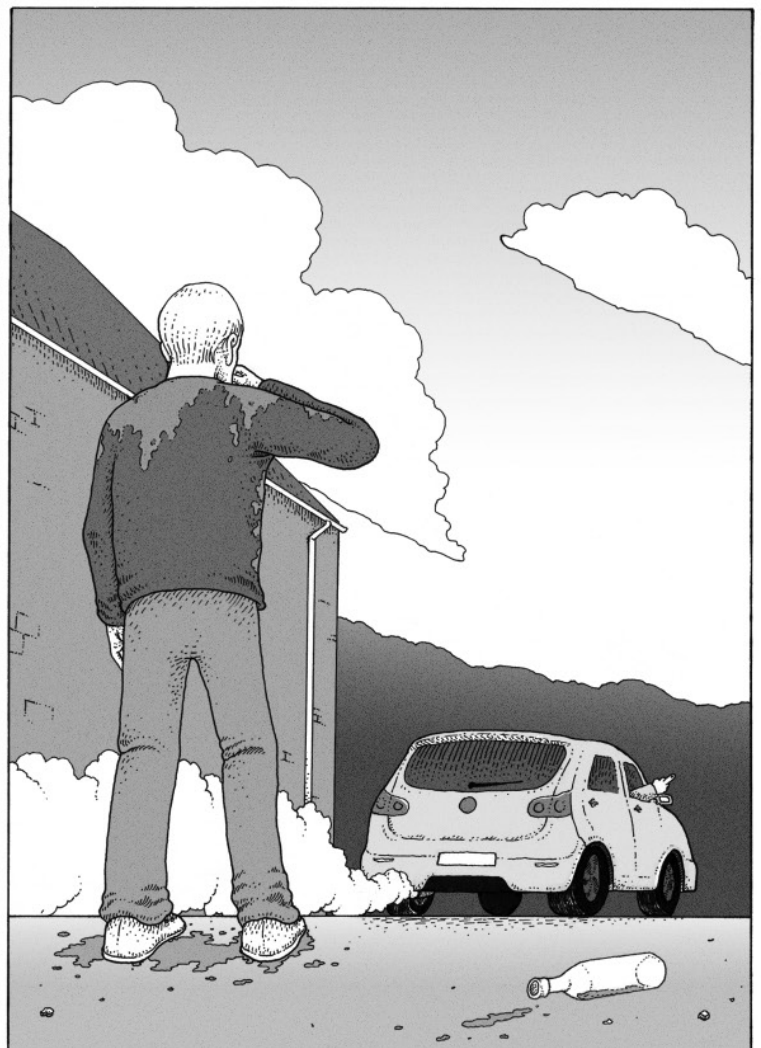
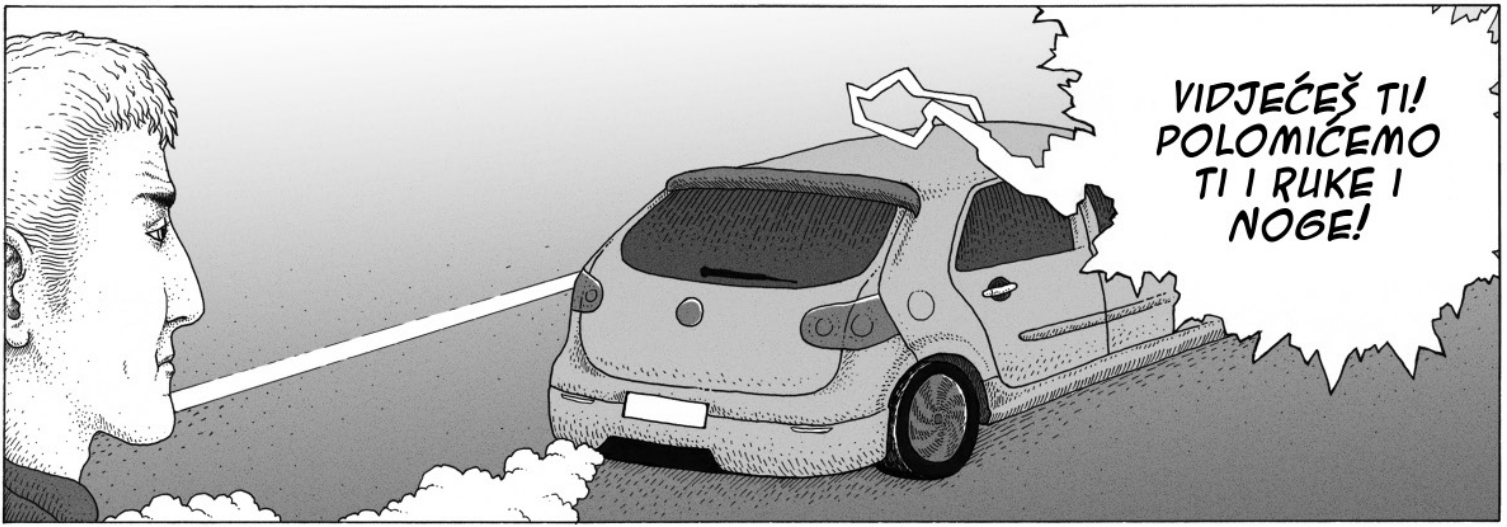
DALEKOVIDOST ILI HIPERMETROPIJA JE REFRAKTIVNA ANOMALIJA OKA PRI KOJOJ JE VID NA DALJINU JASAN DOK SU PREDMETI KOJI SE GLEDAJU U DALJINI UGLAVNOM MUTNI I NEJASNI.

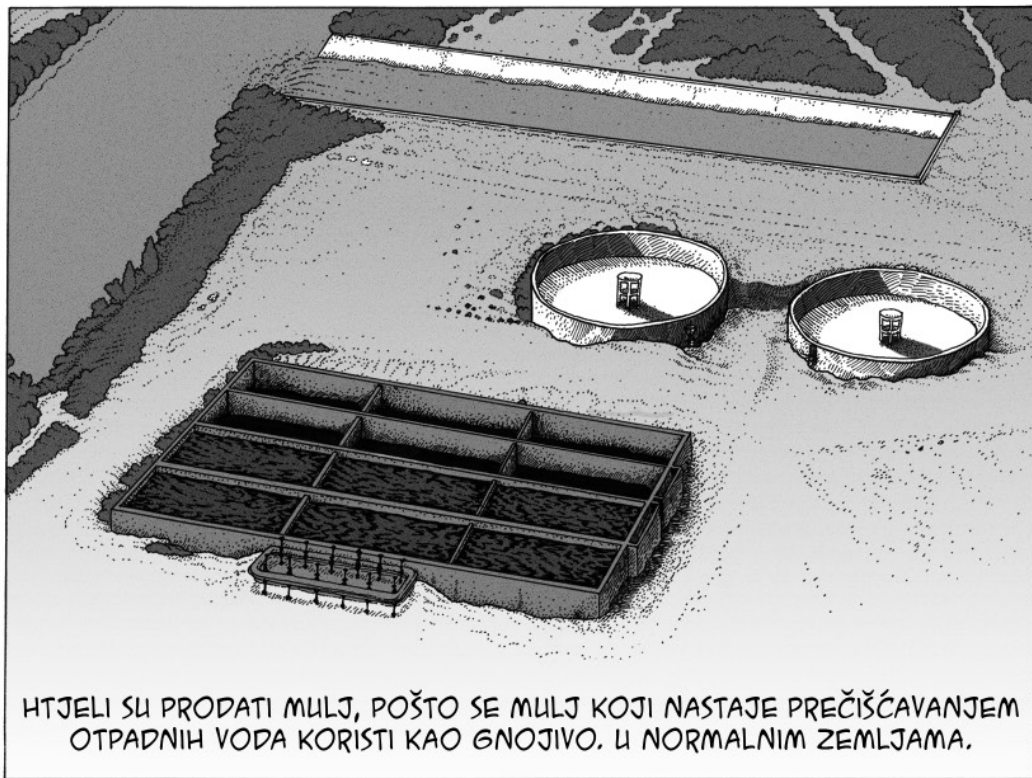
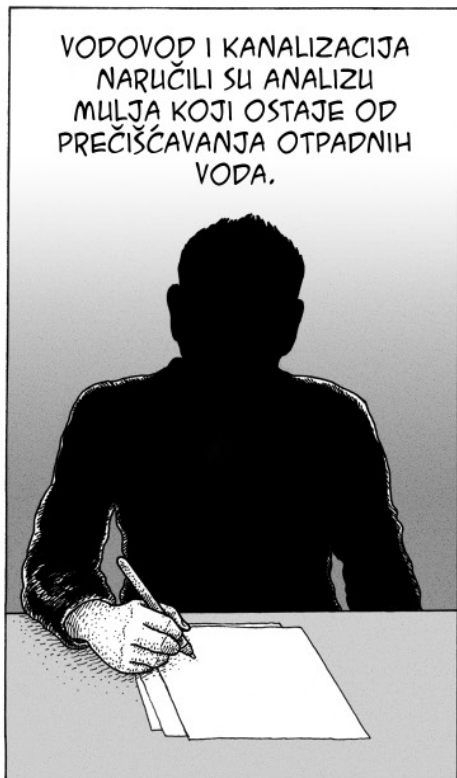

NIJE OVO OD JUČER. OD 80-ih GODINA NEŠTO NIJE U REDU NA DEPONIJU. LJUDI SU DANIMA ORGANIZOVALI PROTESTE ISPRED VIJEĆNICE.

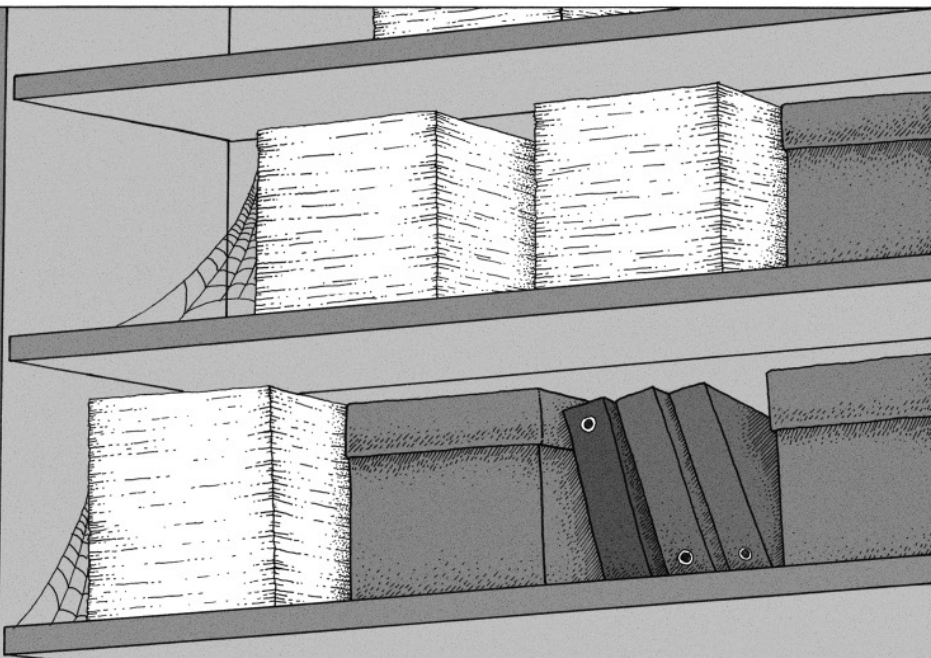
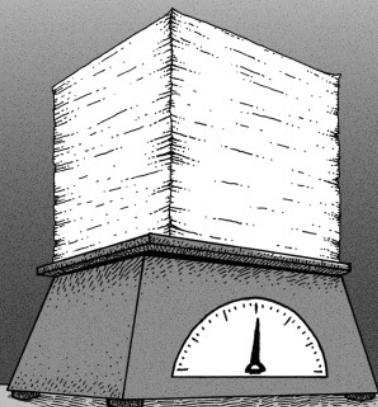

NOSILI SU SMEĆE IZ KUĆA PRED VIJEĆNICU. ONE SU ZAKASNILE NA PROTEST I SLUČAJNO SU SNIMILE AUTO.

DVA I PO KILOGRAMA
DOKUMENATA PREDALI
SMO TUŽILAŠTVU.

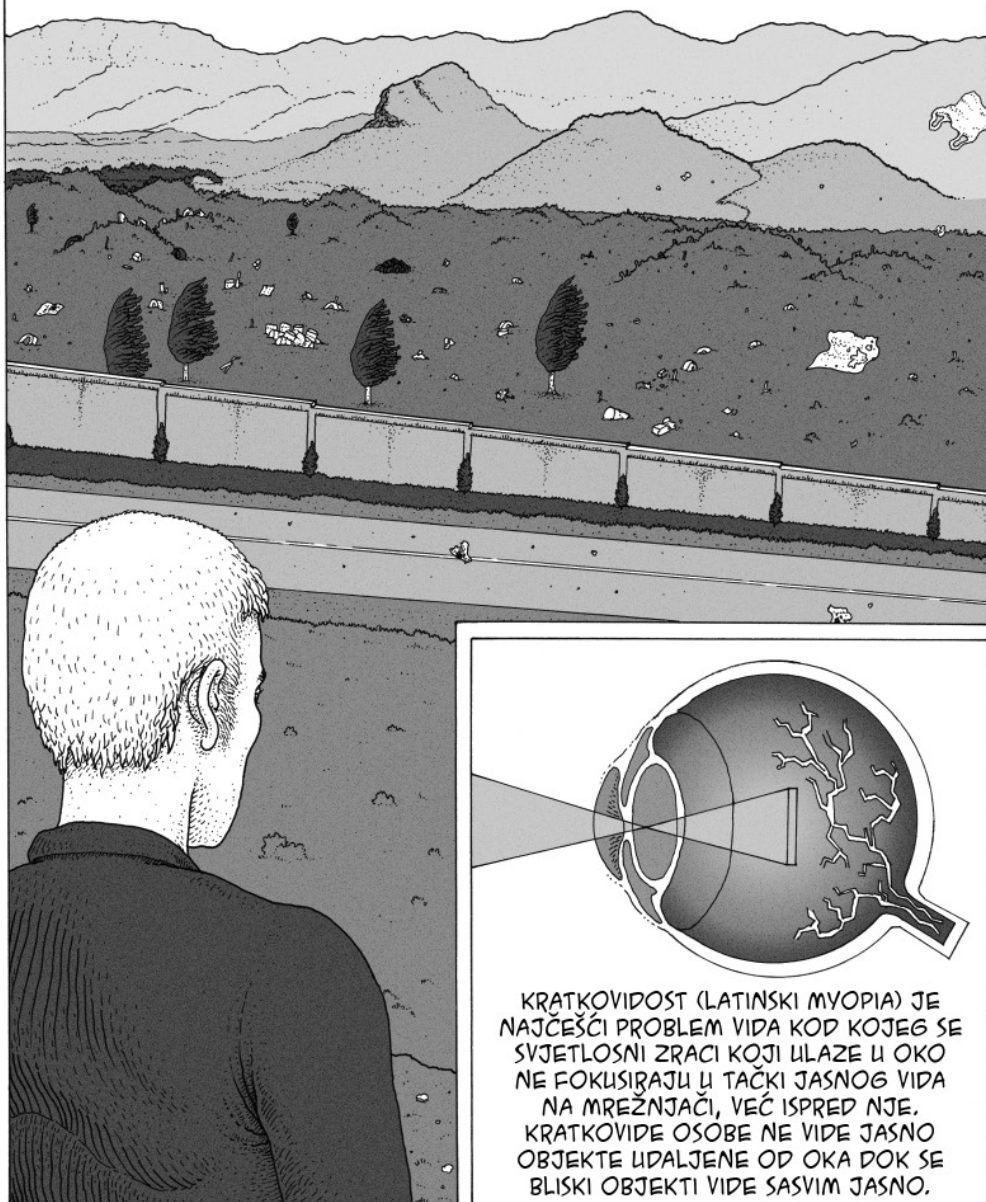

IMAMO JOŠ 10 KILOGRAMA. I TO SAD KOD NJIH STOJI. I STOJI.

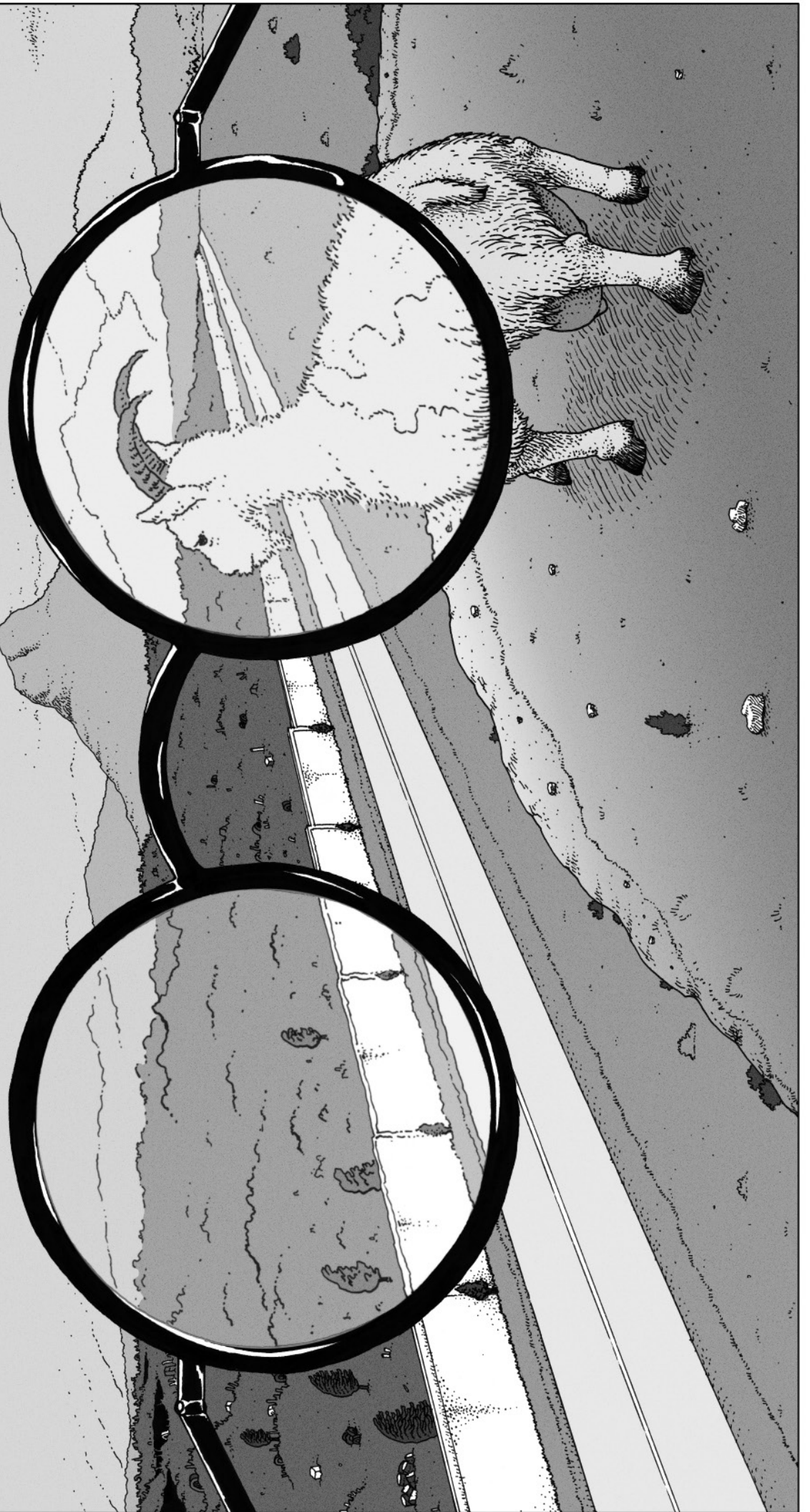
6 TONA OTROVNOG MULJA,
DESETINE MILIONA MARAKA,
TO JE MOJA RAČUNICA,
KOLIKO JA VIDIM.

NAJGORA STVAR KOJA SE MENI DESILA JE ŠTO
SAM JA IZGUBIO SVAKI OSJEĆAJ STRAHA.

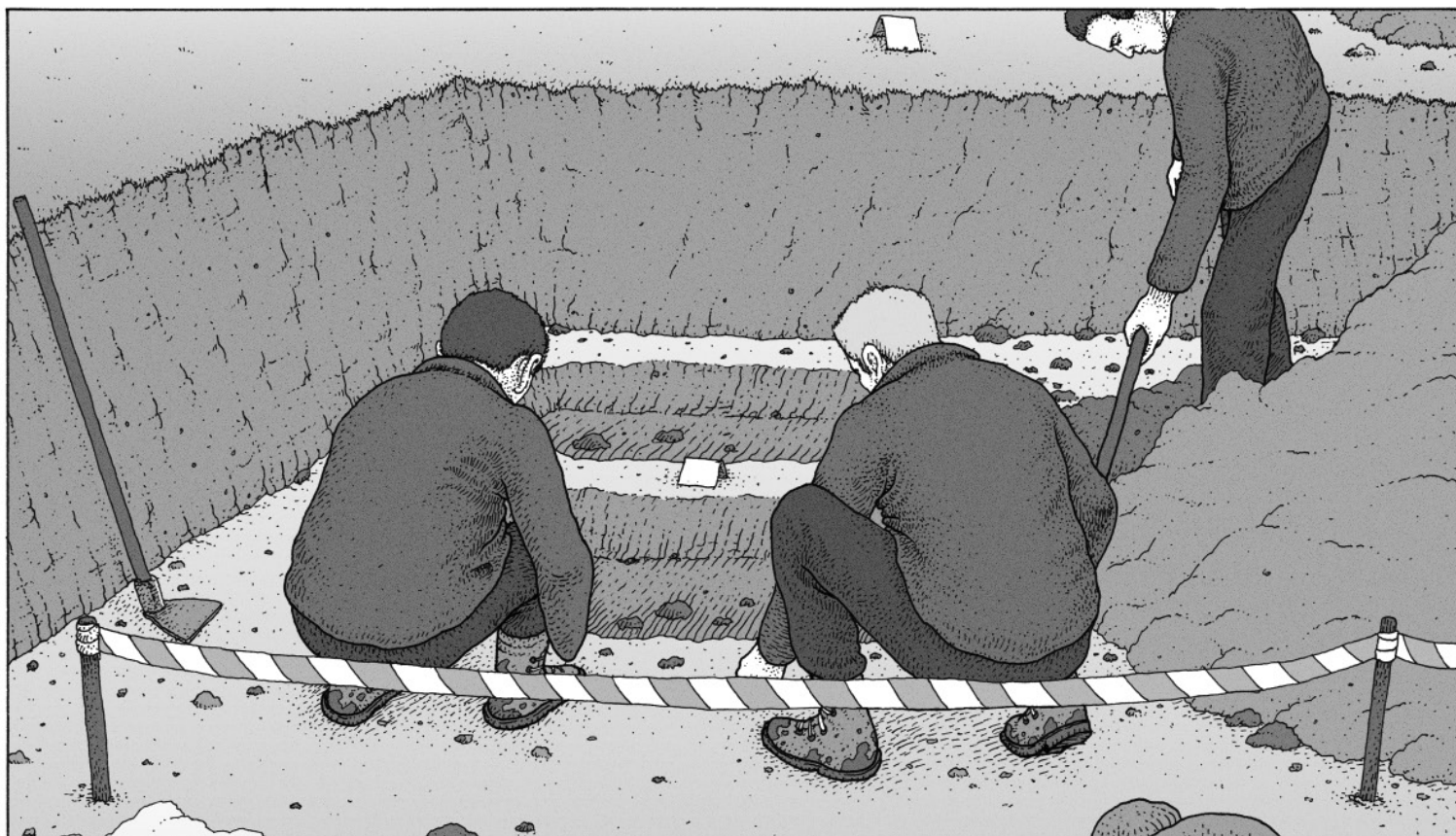

KRATKOVIDOST (LATINSKI MYOPIA) JE
NAJČEŠĆI PROBLEM VIDA KOD KOJEG SE
SVJETLOSNI ZRACI KOJI ULAZE U OKO
NE FOKUSIRAJU U TAČKI JASNOG VIDA
NA MREŽNJACI, VEĆ ISPRED NJE.
KRATKOVIDE OSOBE NE VIDE JASNO
OBJEKTE UDALJENE OD OKA DOK SE
BLISKI OBJEKTI VIDE SASVIM JASNO.

NABILI SU NAMA DALEKOVIDIMA SVOJE NAOČALE ZA KRATKOVIDE.
ZATO JE SVE PRLJAVO I MUTNO.

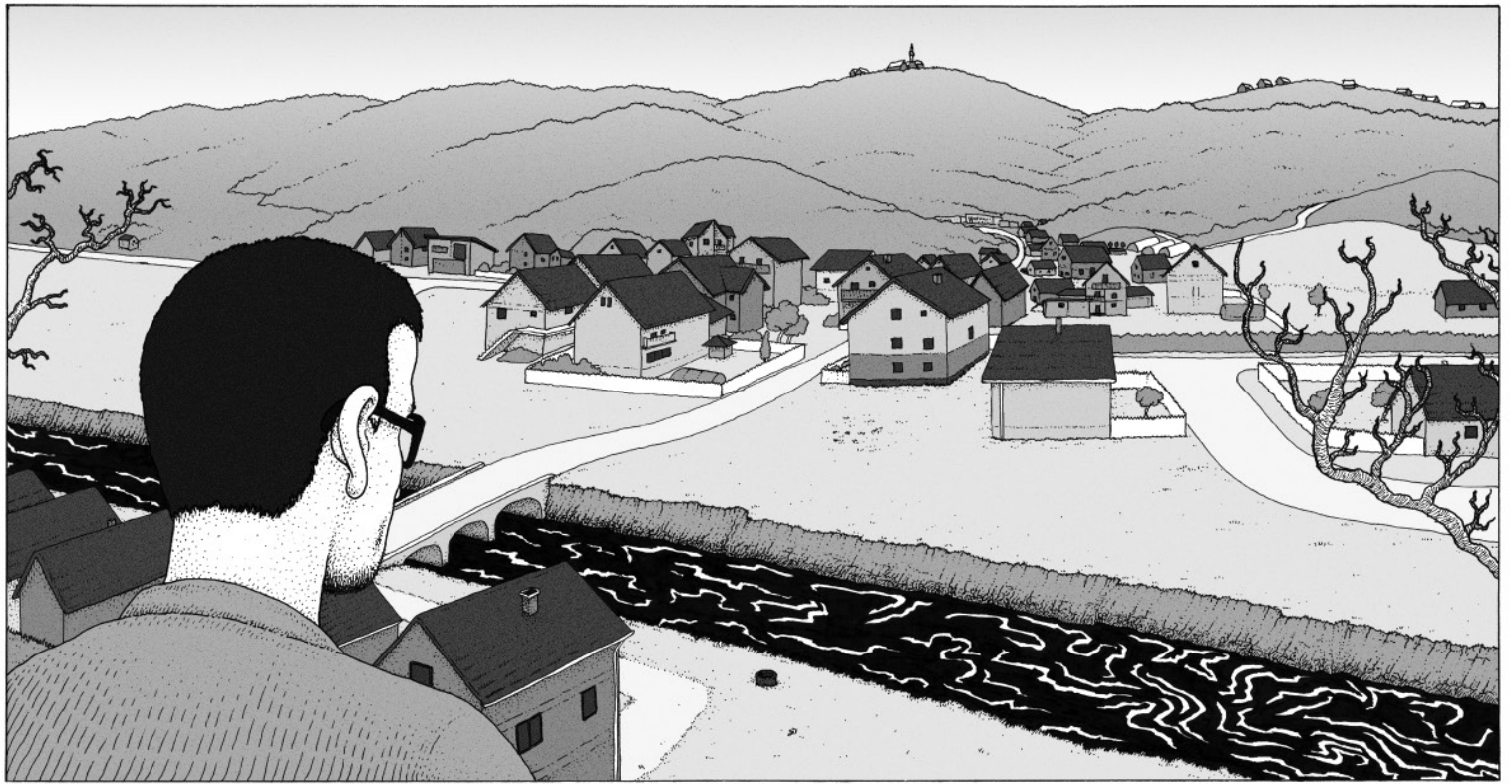

NESTALI

JA SAM STUDIRALA PREČIŠĆAVANJE
VODA U HOLANDIJI. KAD SAM SE
VRATILA U SARAJEVO POSLALI
SU ME U NADZOR.
NE ZNAM ŠTA DA TI
KAŽEM. NIŠTA NIJE
ONAKO KAKO BI
TREBALO BITI.

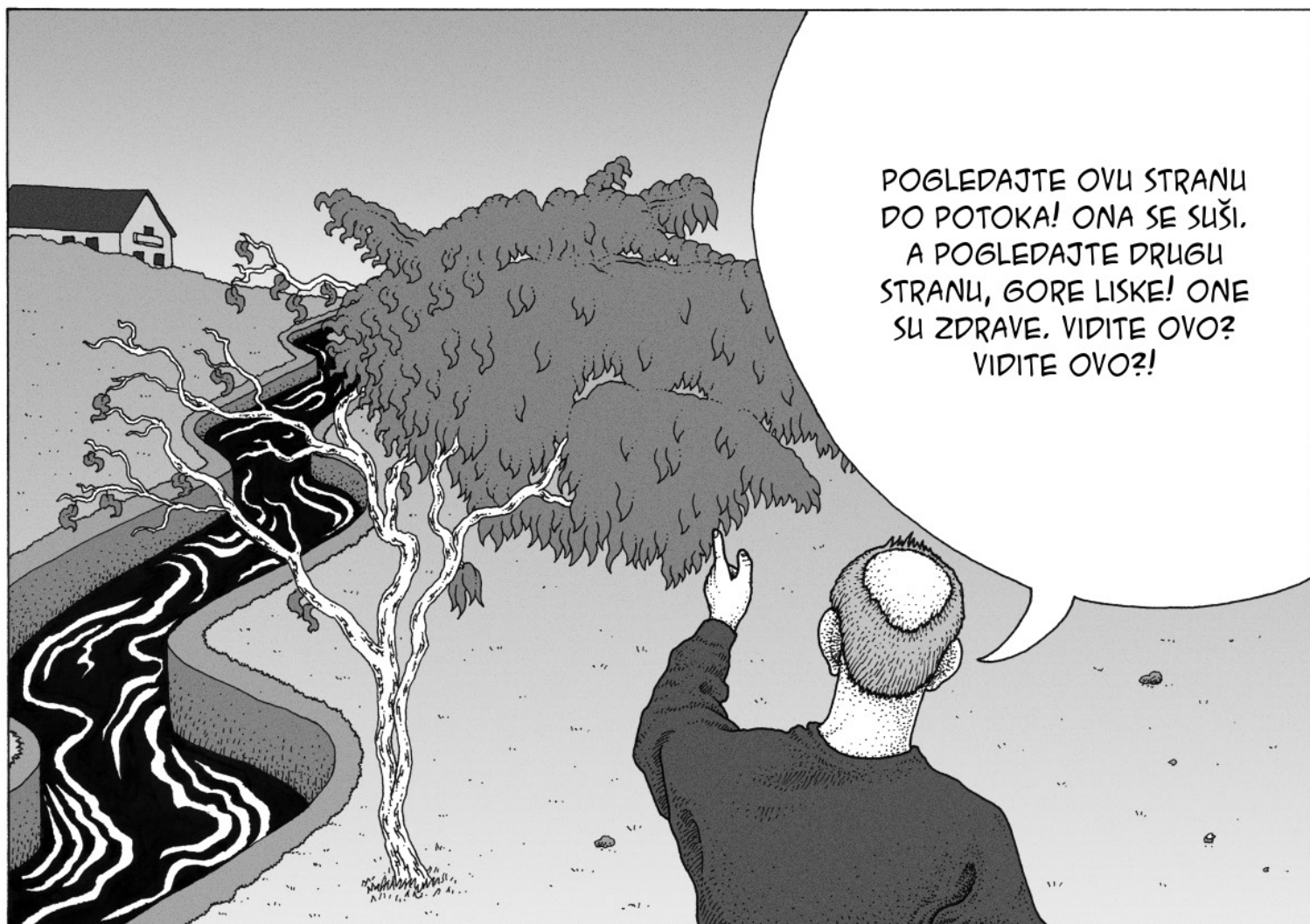
DIJETE MI JE OBOLJELO.
TEŠKO SE SNAĆI U OVOLIKO
NJENE DOKUMENTACIJE.
KOŠTANA SRŽ JOJ NE VALJA.
KAŽE DOKTORICA DA SE
HITNO TREBA ISELITI
DIJETE ILI DEPONIJA.

NA DEPONIJU NE RADI PREČISTAČ.
POTOK ONDA NOSI OTROVE U
SAMO NASELJE. MENI SU REKLI DA
SU PREČISTAČI UKLONJENI KAD SU
EKSHUMIRALI NESTALE U RATU. DA
NIKAD NISU VRAĆENI. NIŠTA NIJE
KAKO SAM JA UČILA. NIŠTA.
PRIČALA SAM S INŽINJEROM,
OČAJAN JE.

NE DEPONIJU SE ODLAŽE SVE ŠTO SE
MOŽE BACITI U KANTONU SARAJEVO.
NA ŽALOST, KAKO SE OD KLINIČKOG
OTPADA, ANIMALNOG OTPADA, OD
SVEGA ŠTO SE MOŽE BACITI U
KANTONU SARAJEVO, BACA GORE,
NEUSPJEH JE BIO NEMINOVAN.
NEMINOVAN!

POGLEDAJTE OVU STRANU
DO POTOKA! ONA SE SUŠI.
A POGLEDAJTE DRUGU
STRANU, GORE LISKE! ONE
SU ZDRAVE. VIDITE OVO?
VIDITE OVO?!

U BAŠTAMA OVDJE NIŠTA NE USPIJEVA. MJEŠTANI TVRDE DA JE TO ZBOG POTOKA. DESET STOTINA, OD ZABRĐA DO SMILJEVIĆA, JE OVDJE BESPRAVNO IZGRAĐENIH OBJEKATA. BUĆA POTOK, SMILJEVIĆI, ZABRĐE I BRIJEŠĆE. NASELJA OKO DEPONIJE.

PETKOM,
KAD PUSTE
ODOZGO,
KAD PUSTE VODU,
NEKAKVU CRNU,
PA TO JE HAOS!
TO SMRDI, TO
ZAUDARA!

U OSNOVNOJ ŠKOLI „SOKOLJE U SAMO
JEDNOM POLUGODIŠTU JEDNE ŠKOLSKE
GODINE BILO JE 14.500 IZOSTANAKA.
ZBOG BOLESTI. U ČETIRI GODINE
OBOLJELO JE NAJMANJE PETERO
DJECE OD TEŠKIH BOLESTI. DVIJE
DJEVOJČICE SU PREMINULE.

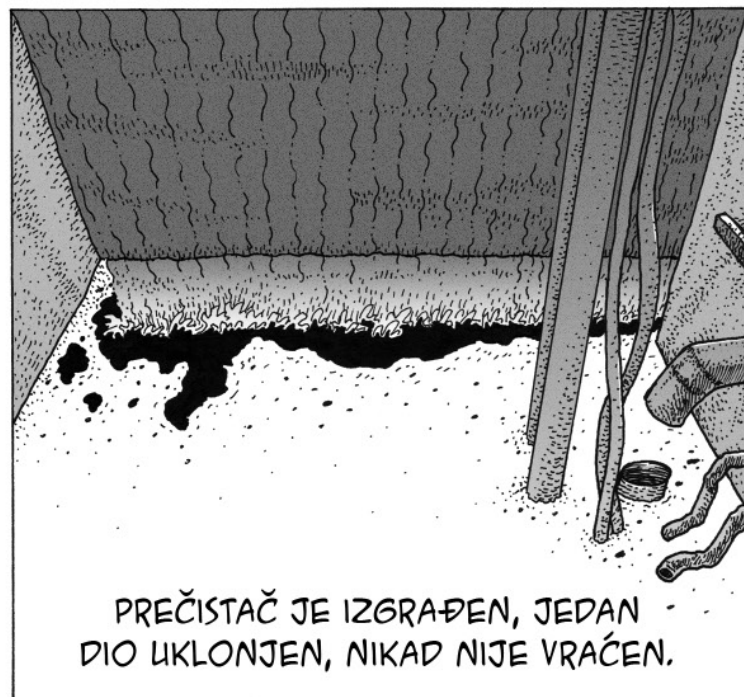
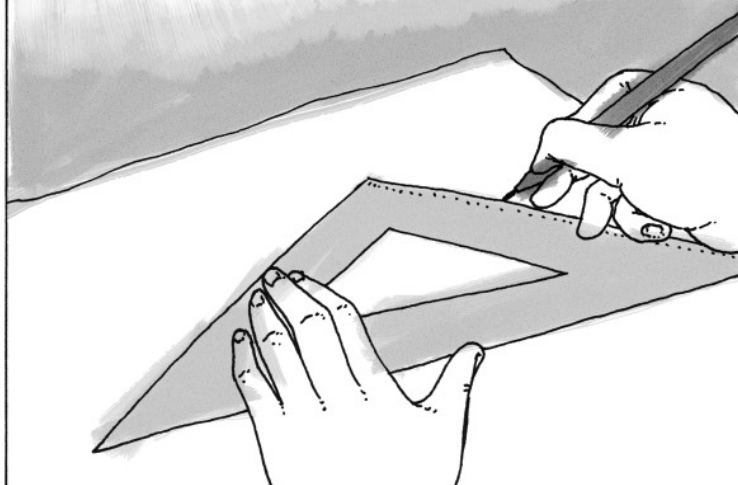

OTPAD SE ZA GRADSKU DEPONIJU
PRIKUPLJA ODVOJENO: ORGANSKI
OTPAD, PLASTIKA, STAKLO...

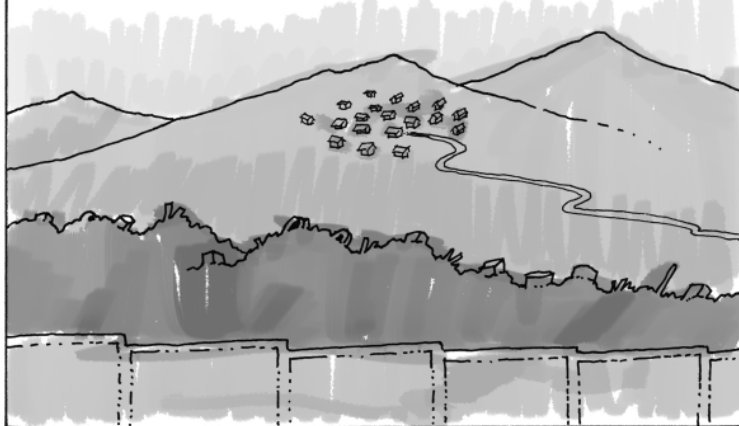
OVDJE SE DOVOZI
SVE ŽIVO I MRTVO.
ŽIVO I MRTVO.

ZA PROCJEDNE VODE IZ DEPONIJE
GRADI SE PREČISTAČ VODA.

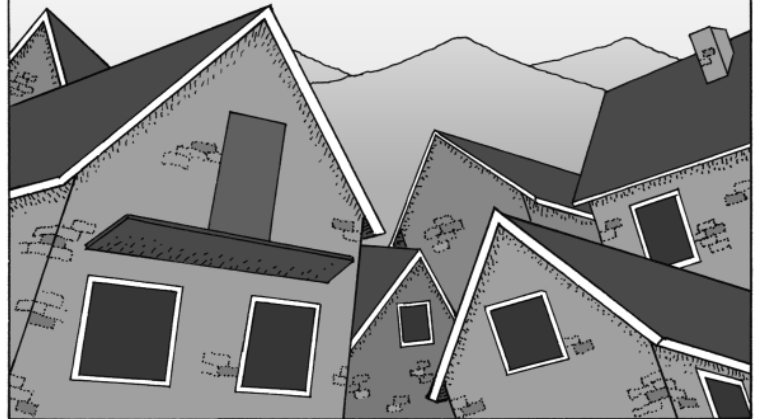

PREČISTAČ JE IZGRAĐEN, JEDAN
DIO UKLONJEN, NIKAD NIJE VRAĆEN.

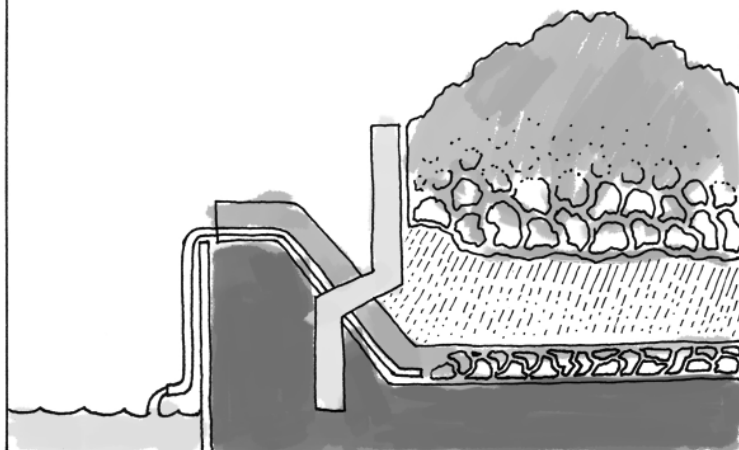
STAMBENO NASELJE NE TREBA DA BUDE POSTAVLJENO U POZICIJI KOJA JE NIŽA OD DEPONIJE, KAKO SE NE BI SLIJEVALE NEPREČIŠĆENE OTPADNE VODE.

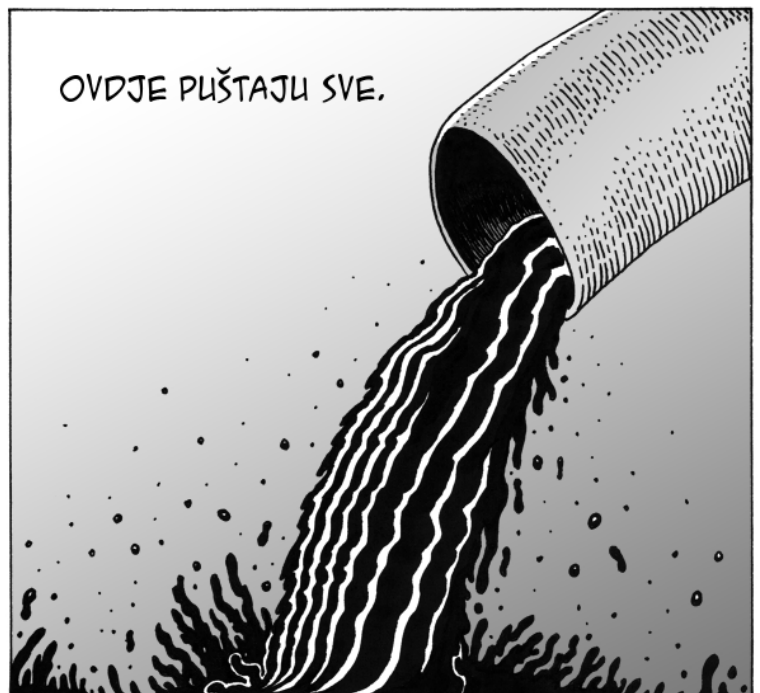
OVDJE JE CIJELO ILEGALNO NASELJE.

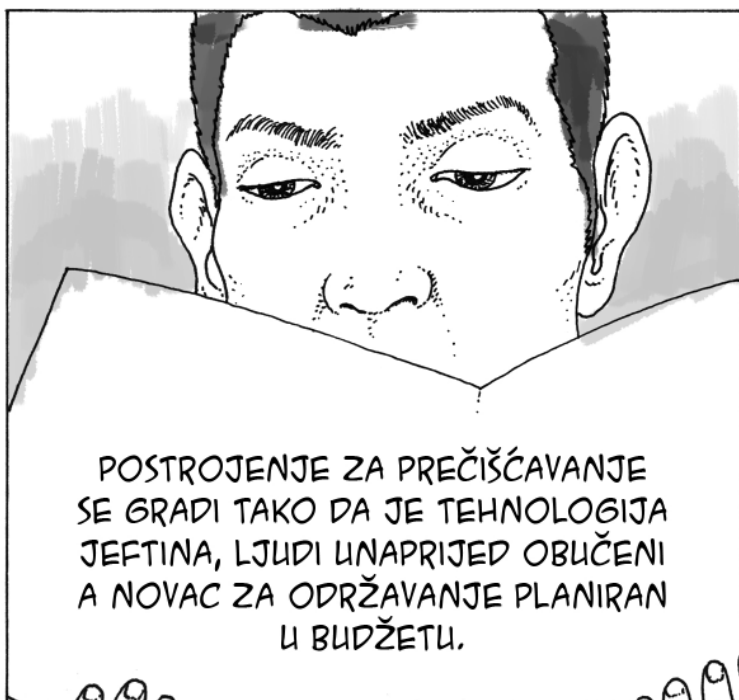
OTPADNE VODE NE SMIJU DA STIŽU U NASELJENO MJESTO A DA NISU PROŠLE KROZ POSTROJENJE ZA PREČIŠĆAVANJE.

OVDJE PUŠTAJU SVE.

POSTROJENJE ZA PREČIŠĆAVANJE SE GRADI TAKO DA JE TEHNOLOGIJA JEFTINA, LJUDI UNAPRIJED OBUČENI A NOVAC ZA ODRŽAVANJE PLANIRAN U BUDŽETU.

OVDJE JE RAĐENA NAJSKUPLJA TEHNOLOGIJA. I KAD BI BILO PARA, NEMA KO DA ODRŽAVA, NISU SE ŠKOLOVALI ZA TO.

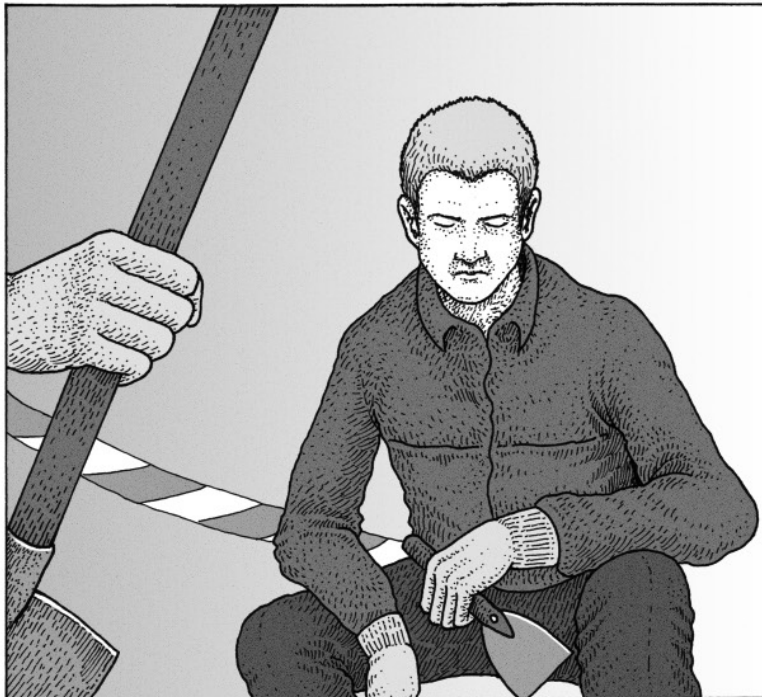

JA SAM SAD NA TRUDNIČKOM
BOLOVANJU. DA TI OBJASNIM
ZAŠTO UMIRU DJECA? ZATO
ŠTO NIKO NE RADI SVOJ
POSAO, NIŠTA NIJE KAKO
SU MENE UČILI.

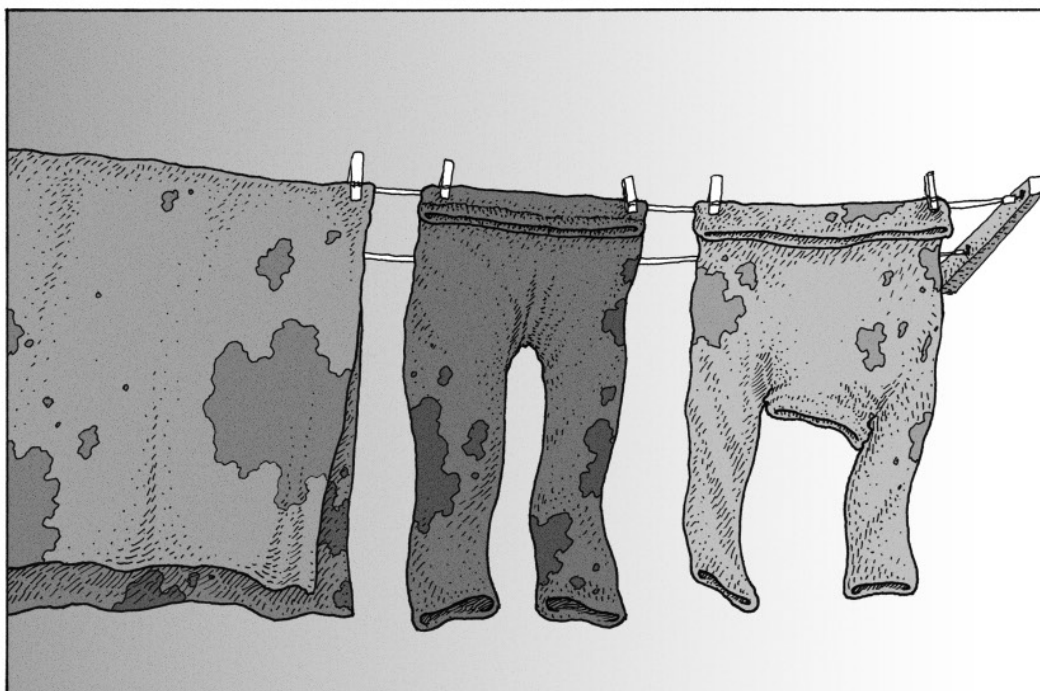
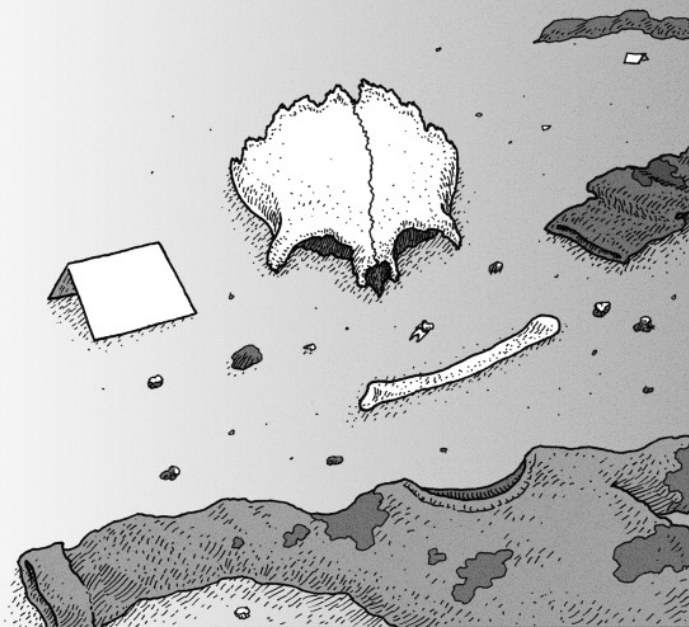
ZA EKSHUMACIJE ME
NIKAD NIŠTA NISU UČILI. NIŠTA O
TOME NE ZNAM. JEDNOM SAM ČITALA
PJESMU JOZEFINE DAUTBEGOVIĆ KOJA SE
ZOVE NEIDENTIFICIRANI.

KAO U ZAJEDNIČKOJ GROBNICI
SVATKO JE UMRO OD SVOJE SMRTI
NAVODNO
LJUBAV
ZA ISTU STVAR

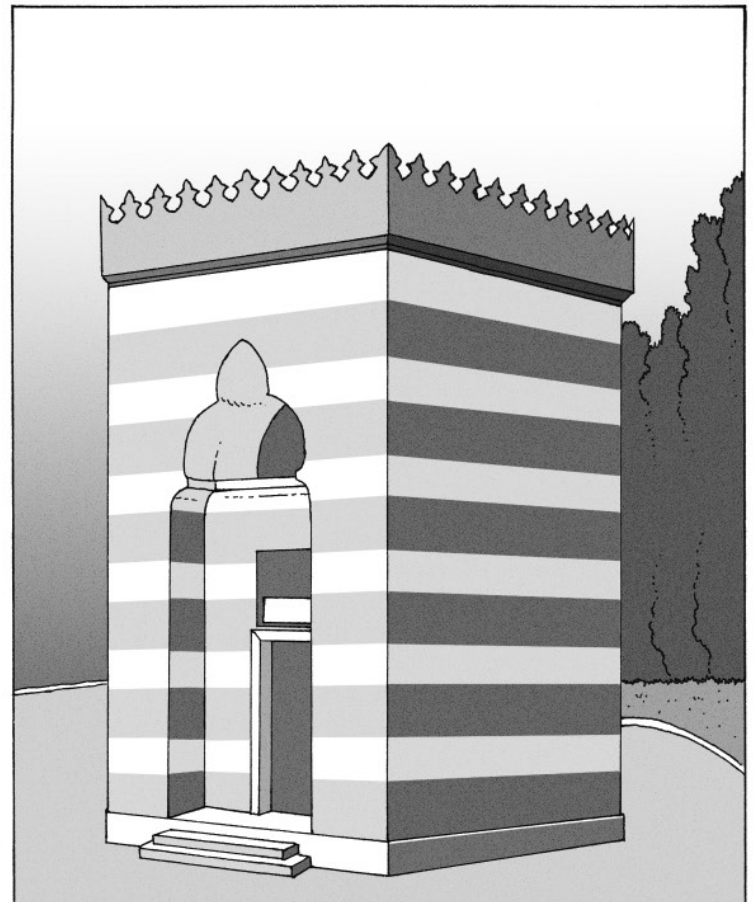
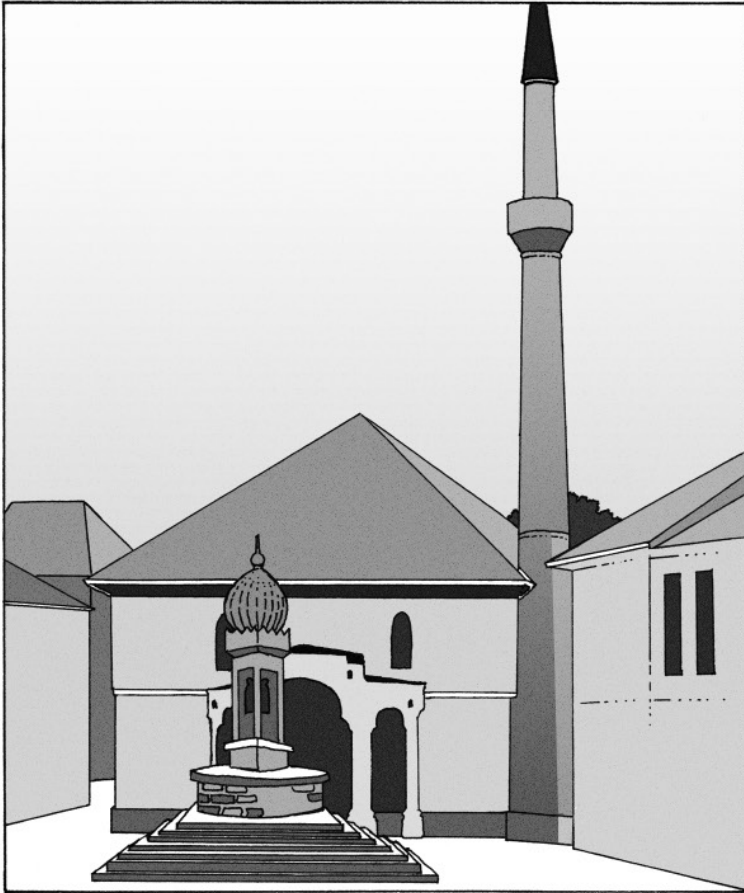
ŠTO RADI NJEGOVA KLJUČNA KOST
UZ OVU ČEONU
I NA ŠTA ĆE DOTIČNI NALIKOVATI
SASTAVLJEN IZ RAZLIČITIH DIJELOVA
KAD DOĐE DAN
USTAJANJA

POSEBNO JE PITANJE
OD ČEGA ĆEMO SE MI SASTAVITI
AKO SE PONOVO
ODLUČIMO VOLJETI
NEMA UNAPRIJED ZADANOG PORETKA STVARI
ISTE SE STVARI MOGU IZVEST NA VIŠE NAČINA
CILJANA REDUKCIJA SEMANTIKA
GRAMATIKA
KOMUNIKACIJA
GOVORI ČOVJEK NA PREDAVANJU
O STVARIMA KOJE S OVIM GORE
NEMAJU NIKAKVE VEZE

ON NE ZNA DA JE SVE
U ŽIVOTU
JEDNA TE ISTA STVAR
KAO S KRAJA
NA KRAJ RAZAPET
KONOPAC NA DVORIŠTU
NA KOJEM SE
SAMO POVREMENO
RUBLJE MIJENJA.

BERAČI ŽELJEZA

*HLOR JE HEMIJSKI ELEMENT KOJI JE PRVI PUT KORIŠTEN KAO BOJNI OTROV U I SVJETSKOM RATU, U NJEMAČKOJ, U APRILU 1915. PREŽIVJELI VOJNICI SU KASNIJE OPISIVALI DA SU OSJETILI MIRIS KOJI JE MJEŠAVINA BIBERA I ANANASA. KAD SE UDAHNE, RAZARA MEKO TKIVO PLUĆA.

*KRUKS JE VISOKO TOKSIČNI ORGANSKI ČVRSTI OTPAD. OTAPA SE POD UTICAJEM ATMOSFERALIJA. NE SMIJE DOSPJETI U OKOLINU.

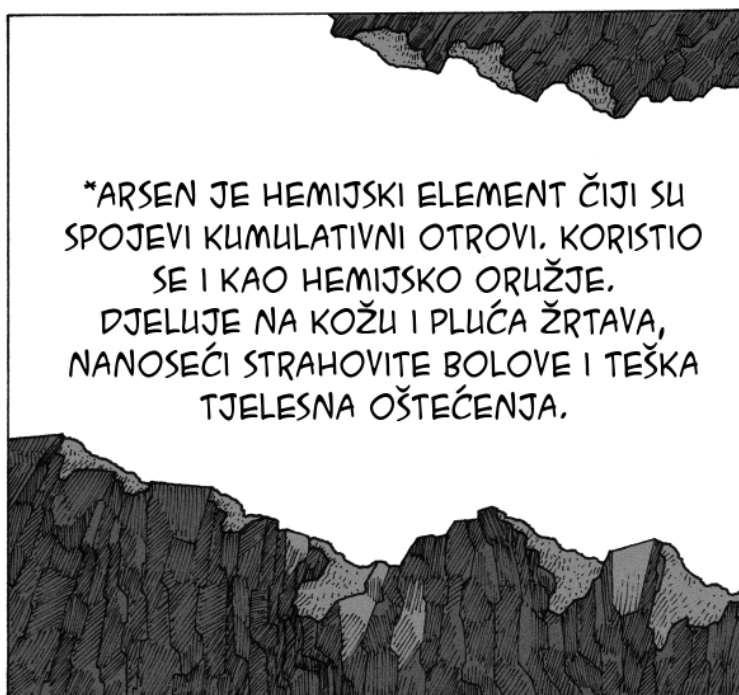

*ŽIVA JE METAL KOJI IMA SPECIFIČNU TEŽINU 13,8. IMA VELIKI POVRŠINSKI NAPON. TEŠKI METAL. AKO DOSPIJE U OKOLIŠ NE OSTAJE U TEČNOM OBLIKU, FORMIRA SE U KOLUTIČE KOJI SE KREĆU. U ORGANIZMU SE AKUMULIRA, NE MOŽE SE IZBACITI IZ TIJELA. KUMULATIVNO SE TALOŽI DO SMRTONOSNE DOZE.

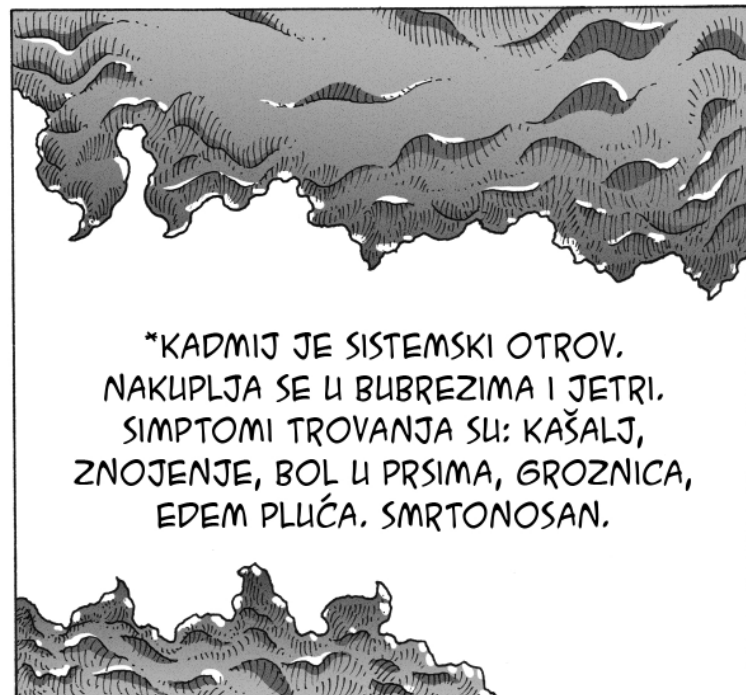
*PROPILEN OKSID JE ORGANSKI SPOJ. OVA BEZBOJNA TEČNOST KOJA ISPARAVA IMA MIRIS SLIČAN ETERU. KORISTI SE U PROIZVODNJI PLASTIKE. ZA ŽIVA BIĆA JE KANCEROGEN.

*ARSEN JE HEMIJSKI ELEMENT ČIJI SU SPOJEVI KUMULATIVNI OTROVI. KORISTIO SE I KAO HEMIJSKO ORUŽJE. DJELUJE NA KOŽU I PLUĆA ŽRTAVA, NANOSEĆI STRAHOVITE BOLOVE I TEŠKA TJELESNA OŠTEĆENJA.

*KADMIJ JE SISTEMSKI OTROV. NAKUPLJA SE U BUBREZIMA I JETRI. SIMPTOMI TROVANJA SU: KAŠALJ, ZNOJENJE, BOL U PRSIMA, GROZNICA, EDEM PLUĆA. SMRTONOSAN.

OTAC JE UMRO OD RAKA PLUĆA
2016. STRIC JE STRADAO GODINU
KASNIJE. REZAO JE VENTIL NA
FABRIČKIM INSTALACIJAMA. UDAHNUO
JE PLIN IZ CIJEVI I ODMAH IZGUBIO
SVIJEST. HITNO SU GA ODVELI U
BOLNICU. ISPUSTIO SE PRAH IZ
VENTILA, KAO OTROV.

TO GA JE ZAGUŠILO I JEDVA
JE IZAŠAO IZ KRUGA.

NIJE ŽIVIO NI 14 DANA POSLIJE TOGA.

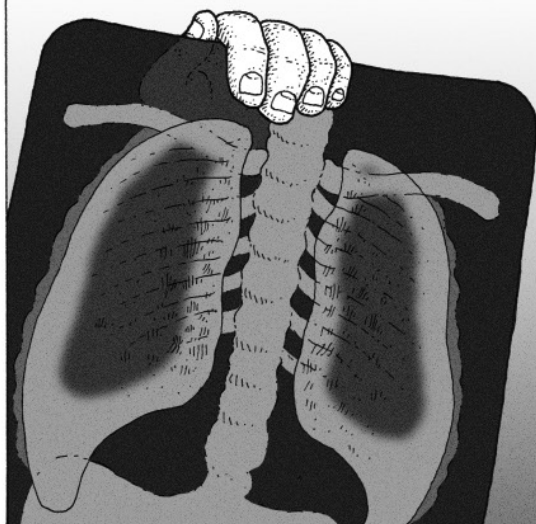
JA SAM S NJIMA DVOJICOM
TRAŽIO ŽELJEZO, DA PREPRODAMO.
NAIŠLI SMO NA CRNE KOMADE
NEČEGA. NAMA JE LIČILO NA
KATRAN. POČELO JE SMRDIT.

SMRDILO JE KLALO ZA OČI, NIJE SE MOGLA IZDRŽATI.

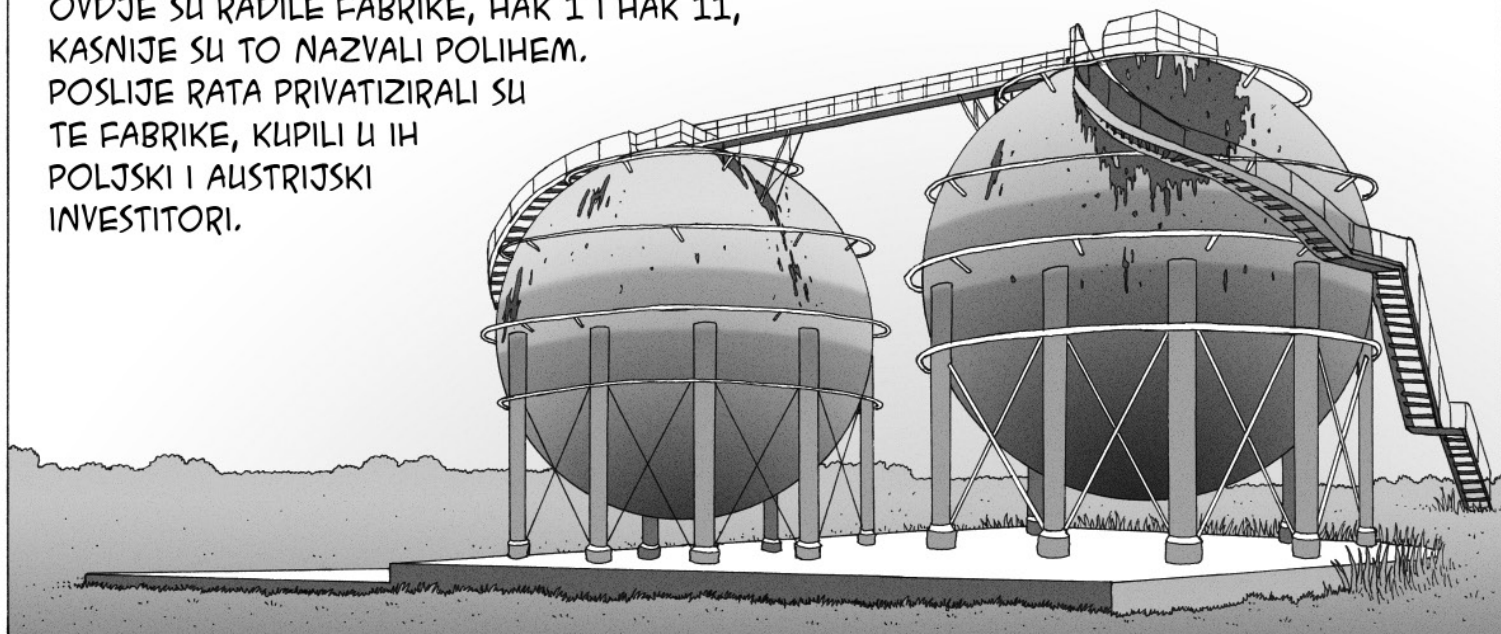

PRED OČIMA MI SE ZACRNILO.

EMBOLIJA PLUĆA I ZAČEPLJENJE ARTERIJE. POSLIJE VIŠE NISAM IŠAO TAMO.

OVDJE SU RADILE FABRIKE, HAK I I HAK II, KASNIJE SU TO NAZVALI POLIHEM. POSLIJE RATA PRIVATIZIRALI SU TE FABRIKE, KUPILI U IH POLJSKI I AUSTRIJSKI INVESTITORI.

UBRZO SU FABRIKE UGAŠENE. OSTALO JE STARO ŽELJEZO I OTROV. DEVASTIRANI OBJEKTI I TOKSIČNI OTPAD.

JESTE LI ZNALI
DA JE OPASNO U
KRUGU FABRIKA?

ČULI SMO OD
MJEŠTANA. KAŽU,
PRENOSI SE I
ZRAKOM I VODOM.

ZAŠTO STE
IŠLI?

DA PREHRANIMO
PORODICU. NIJE
BILO DRUGE.

JE LI TO
KRAĐA?

MOŽDA JE TO
KRAĐA. ONI SU
DOŠLI, KUPILI,
OSTAVILI OTROV.
JE LI TO KRAĐA?

MISLITE NA
INVESTITORE?

NA INVESTITORE.
NA VLASNIKE.
NA DRŽAVU KOJA
SVE DOZVOLJAVA.

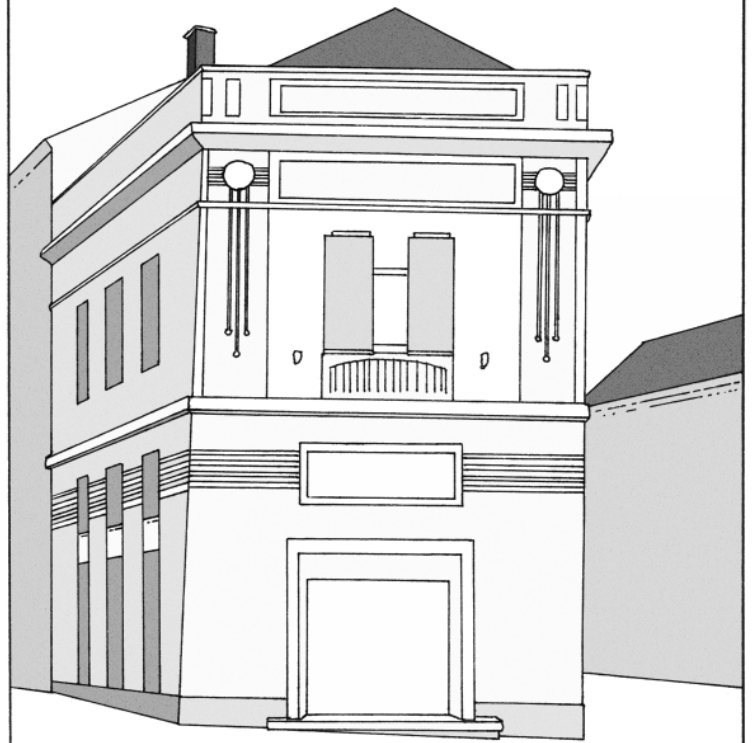
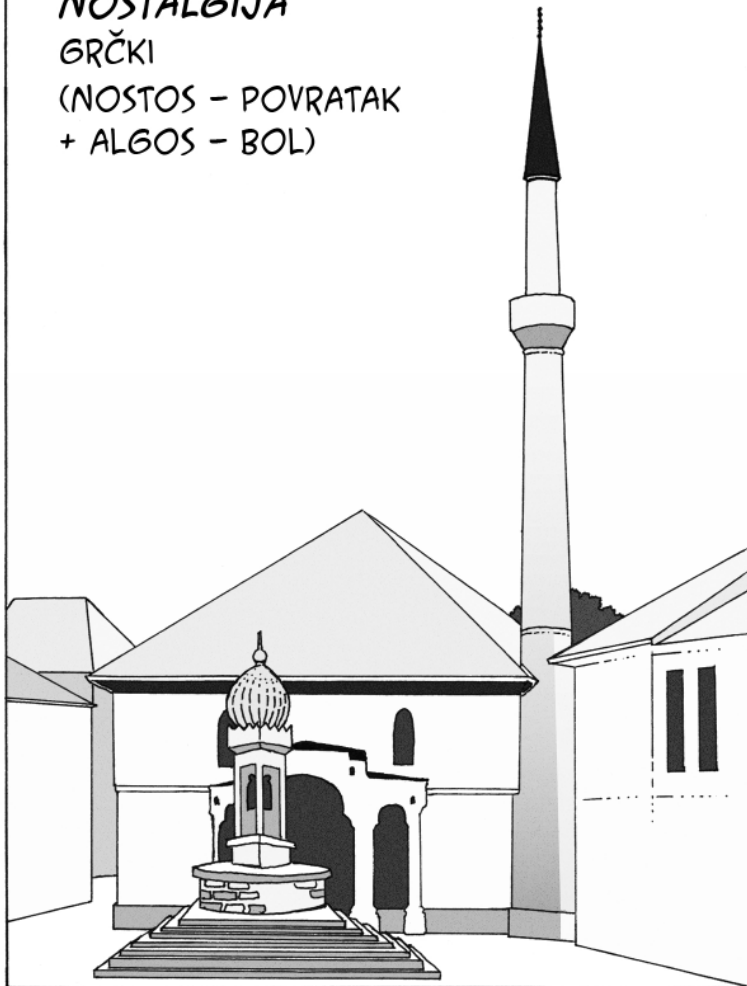
VI STE SKUPLJALI
ONO ŠTO JE IZA
NJIH OSTALO.

ONO ŠTO JE OSTALO.
ONI KRADU, JA SKUPLJAM
OSTATKE. ONI SU ŽIVI
I ZDRAVI A MI UMIREMO
I BOLUJEMO.

NOSTALGIJA

GRČKI

(NOSTOS - POVRATAK
+ ALGOS - BOL)

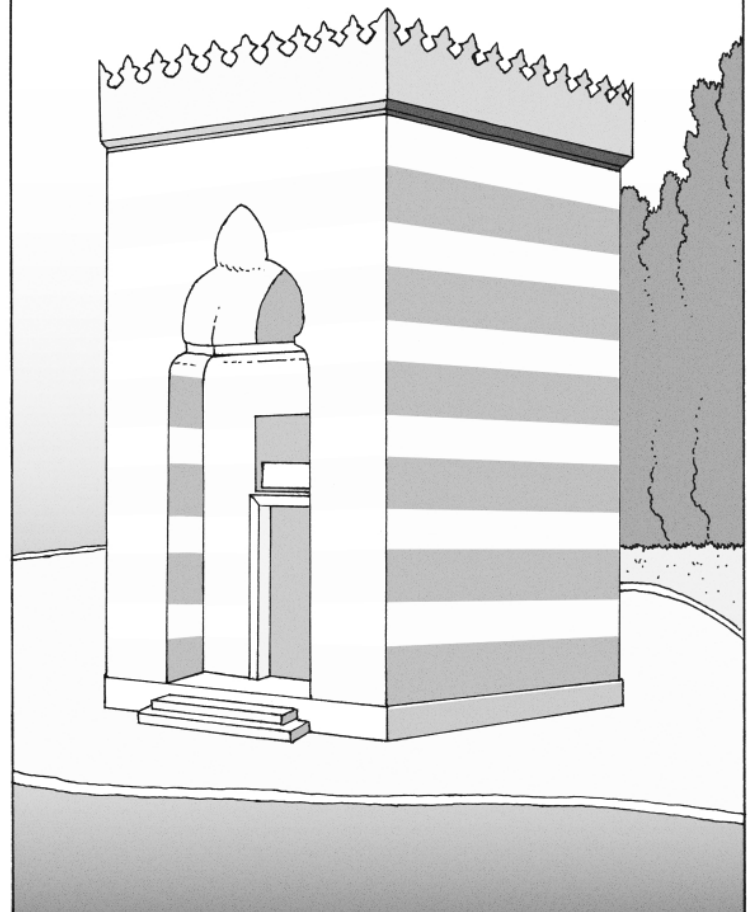
NOSTALGIJA:
VELIKA ČEŽNJA ZA ZAVIČAJEM,
ZA DOMOM

NOSTALGIČAN, ČNA, ČNO:

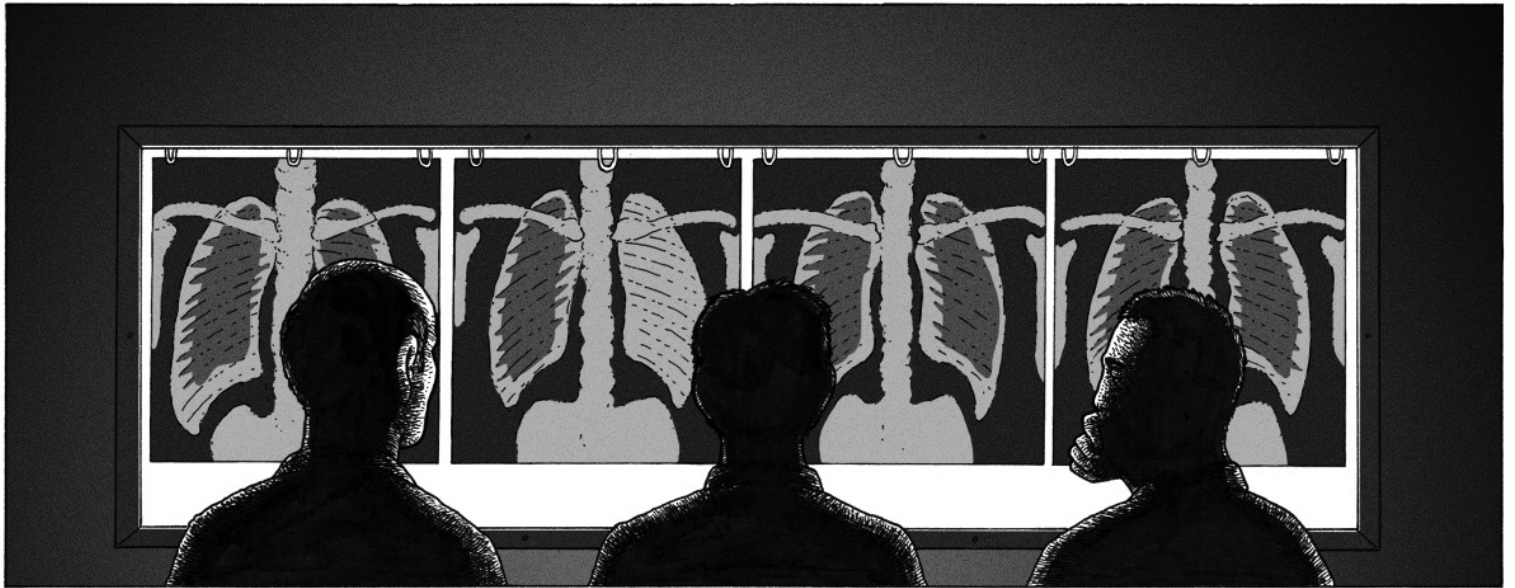
KOJI SE TIČE TUGE ZA
DOMOVINOM ILI ZAVIČAJEM;
KOJI TUGUJE ZA
RODNIM KRAJEM;
ČEZNUTLJIV, ČEŽNJIV

IZV. NOSTALGIČNOST, - OSTI

SAGORIJEVANJE

ODSTRANILI
SMO LIJEVO
PLUĆNO
KRILO.

SAD
KEMOTERAPIJA.

KAKVA JE
PROGNOZA?

LOŠA JE
PROGNOZA.

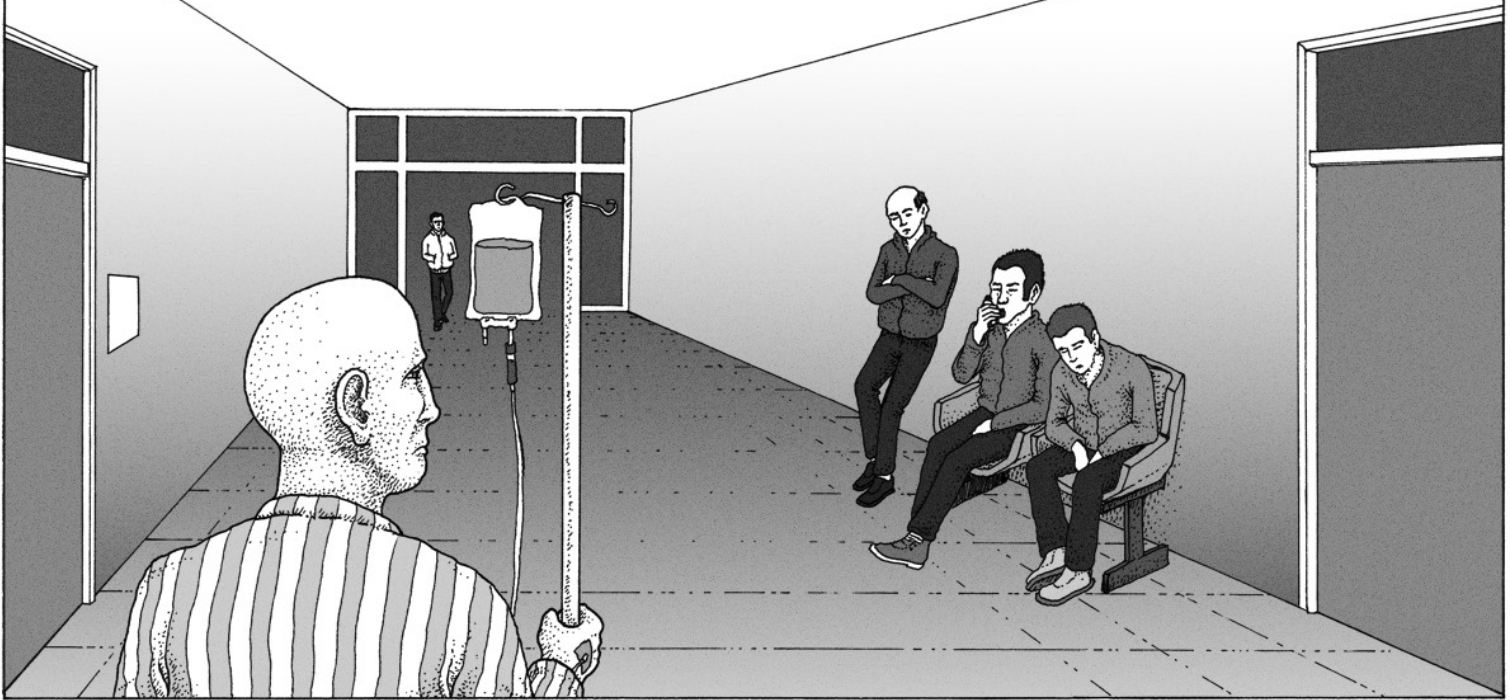

JEL I
ON IZ
BUKINJAZ
DIVKOVIĆI?

TAJ KRAJ. CIJELA
TUZLA. ALI TAMO JE
NAJGORE. VODIO ME
ČOVJEK NA GROBLJE,
KAŽE, SAMO ČUJEŠ
- NEMA GA!

GODINAMA. SINUSITIS, KONJUKTIVITIS, UPALE GORNJIH RESPIRATORNIH
PUTEVA, ASTMA, LEUKEMIJA. KARCINOMA PLUĆA OGROMAN BROJ.
PLUĆNE BOLESTI, MALIGNA OBOLJENJA, SRCE...

JEBI GA. SAMO U 2013. 1902 U
TUZLANSKOM KANTONU UMRLO
OD KARDIOVASKULARNIH I
RESPIRATORNIH BOLESTI.

118.410 INTERVENCIJA - AKUTNE
INFEKCIJE GORNJIH RESPIRATORNIH
PUTEVA. 50.428 HIPERTENZIVNA
OBOLJENJA. 17.927 BRONHITIS.

A JEBI GA. TERMOELEKTRANA. TO TI JE
STRATEŠKI VAŽNA DRŽAVNA FIRMA. NIŠTA MI
TU NE MOŽEMO. LIJEČIŠ PACIJENTA.
RADIŠ SVOJ POSAO.

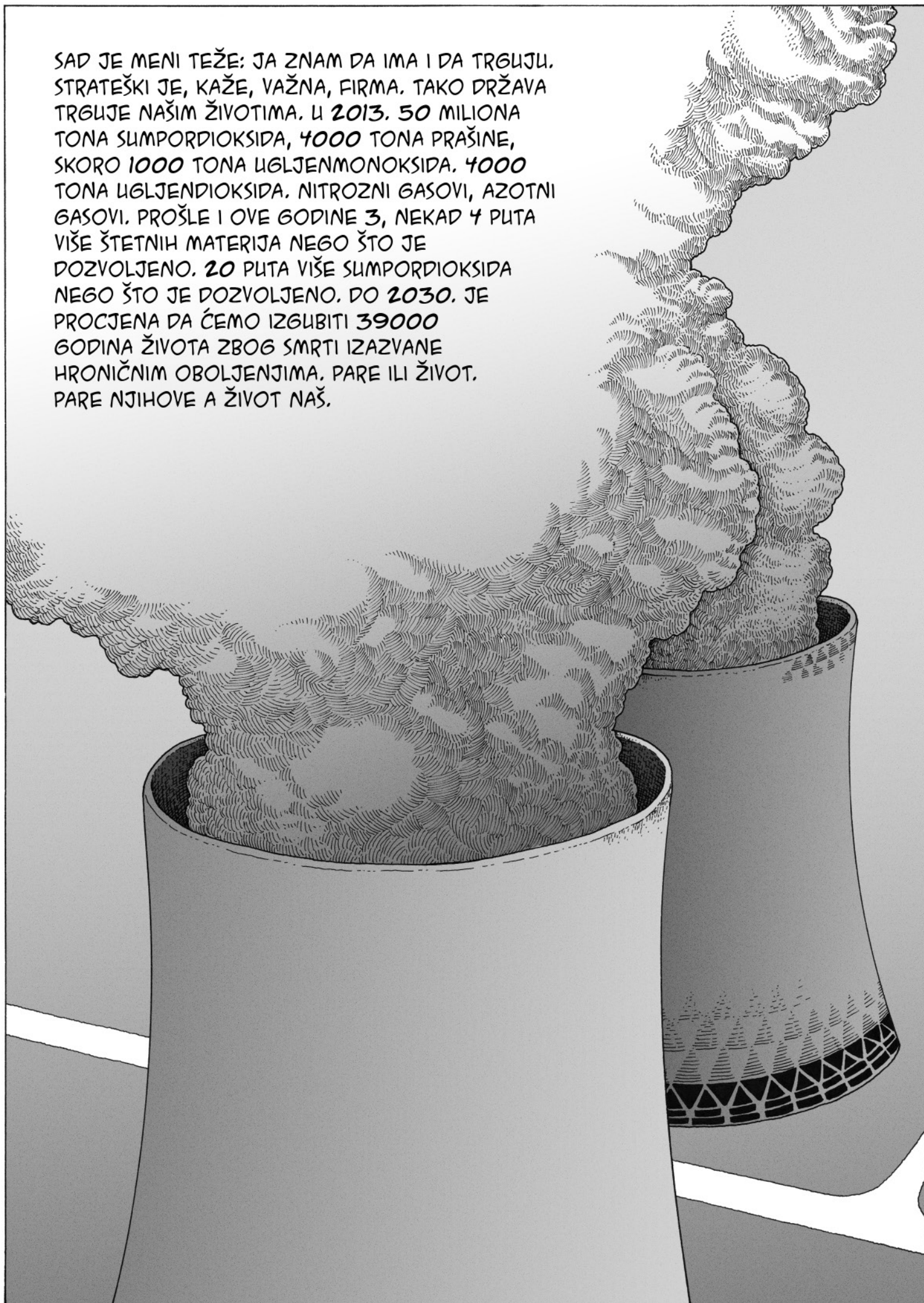
TI RADIŠ A DRUGI
NE RADI. POZOVI
ČOVJEKA DA MU
KAŽEMO.

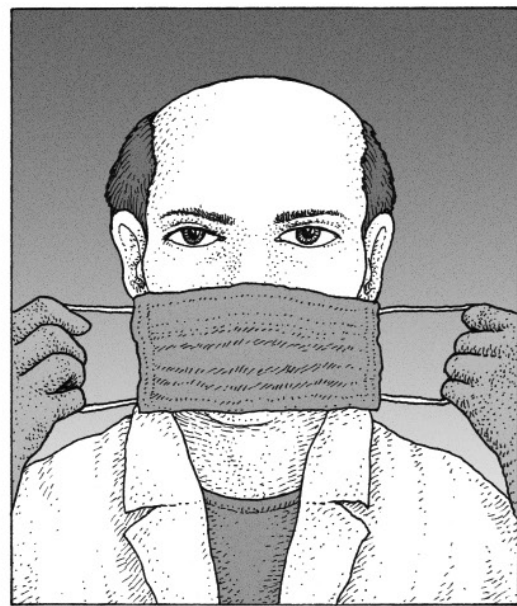
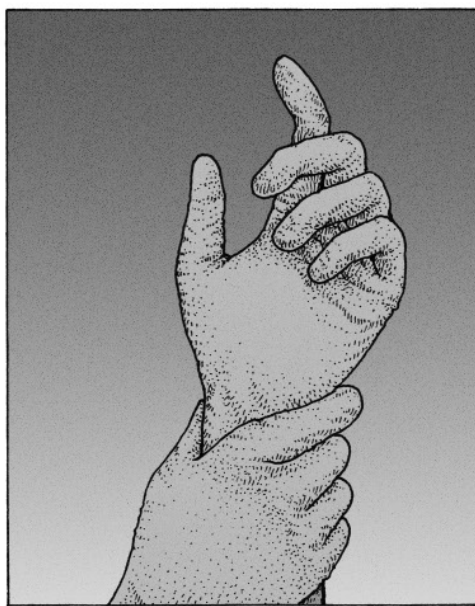
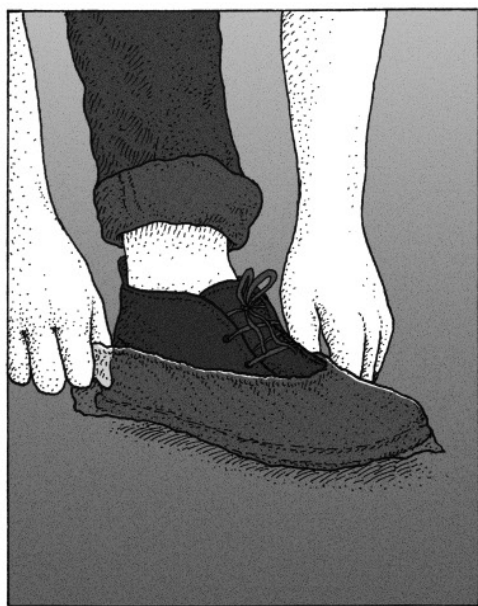

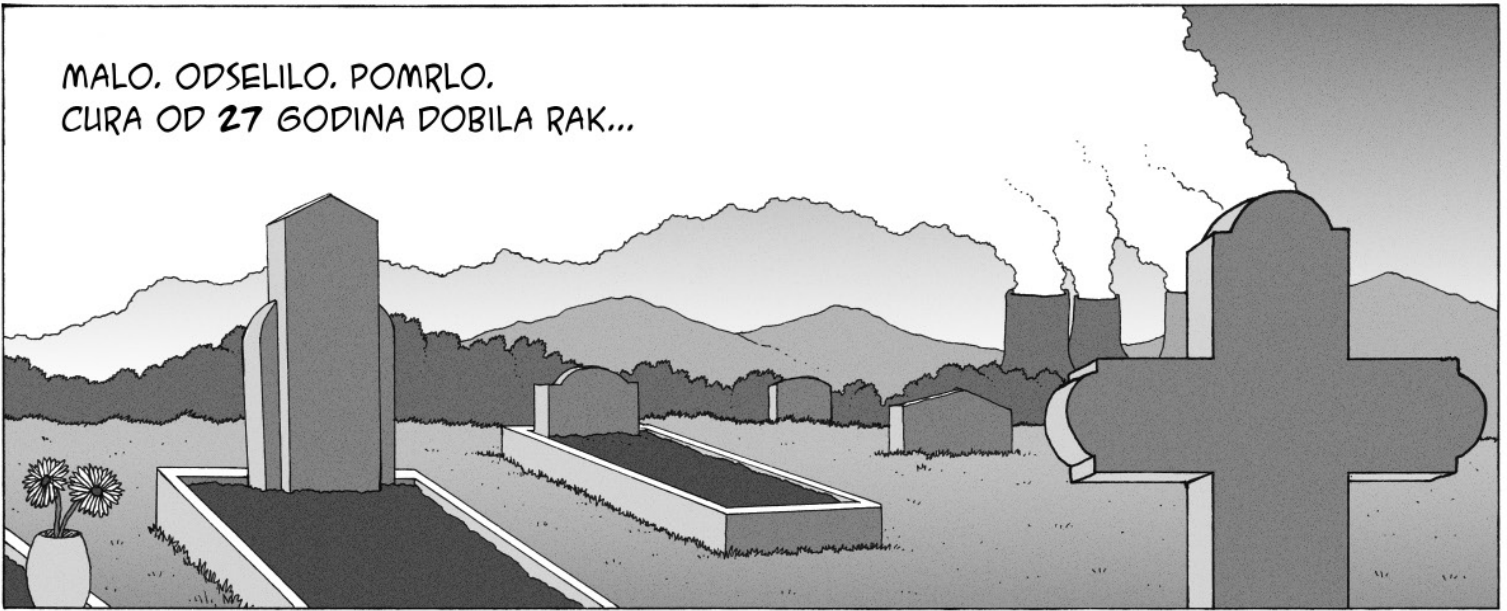
JA SAM TUZLAK.
MI VOLIMO SVOJE
DIMNJAKE. KAD SE VRAĆAM
S PUTA, OBRADUJEM SE
DIMNJACIMA, TO JE MOJ GRAD.
NE BIH JA REKAO DA SAM
NORMALAN. VOLIO BIH DA NE ZNAM,
NEKAD MI JE DRAGO KAD LJUDI NE
ZNAJU, KAD SE PRAVE DA NE ZNAJU.
MI SMO PRIJE MISLILI - DRŽAVA NEMA
PARA. BILO NAM JE LAKŠE TAKO,
NEMAMO, NE MOŽEMO, MORAMO.

SAD JE MENI TEŽE: JA ZNAM DA IMA I DA TRGUJU. STRATEŠKI JE, KAŽE, VAŽNA, FIRMA. TAKO DRŽAVA TRGUJE NAŠIM ŽIVOTIMA. U 2013. 50 MILIONA TONA SUMPORDIOKSIDA, 4000 TONA PRAŠINE, SKORO 1000 TONA UGLJENMONOKSIDA. 4000 TONA UGLJENDIOKSIDA. NITROZNI GASOVI, AZOTNI GASOVI. PROŠLE I OVE GODINE 3, NEKAD 4 PUTA VIŠE ŠTETNIH MATERIJAMA NEGO ŠTO JE DOZVOLJENO. 20 PUTA VIŠE SUMPORDIOKSIDA NEGO ŠTO JE DOZVOLJENO. DO 2030. JE PROCJENA DA ĆEMO IZGUBITI 39000 GODINA ŽIVOTA ZBOG SMRTI IZAZVANE HRONIČNIM OBOLJENJIMA, PARE ILI ŽIVOT. PARE NJIHOVE A ŽIVOT NAŠ.

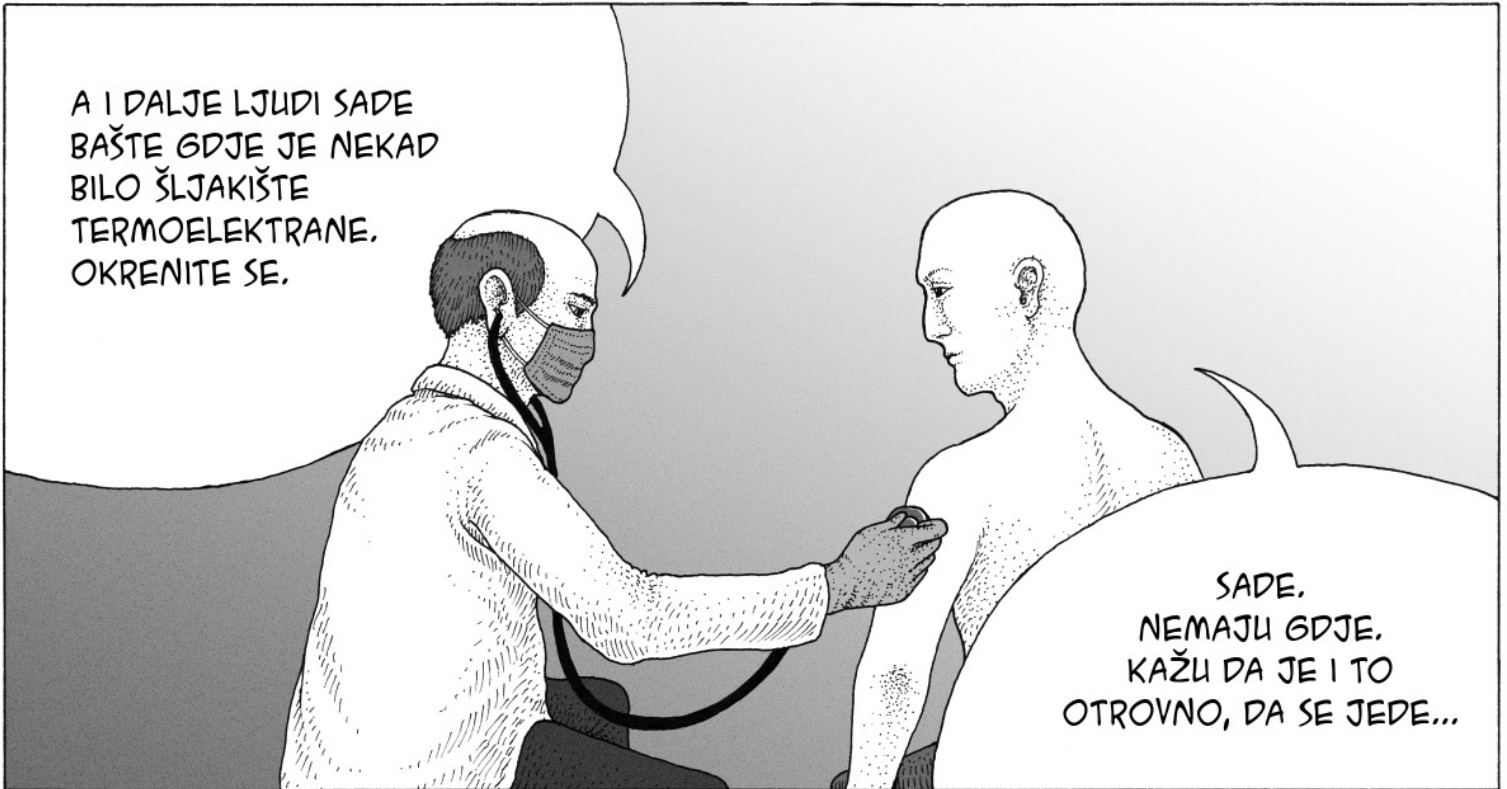

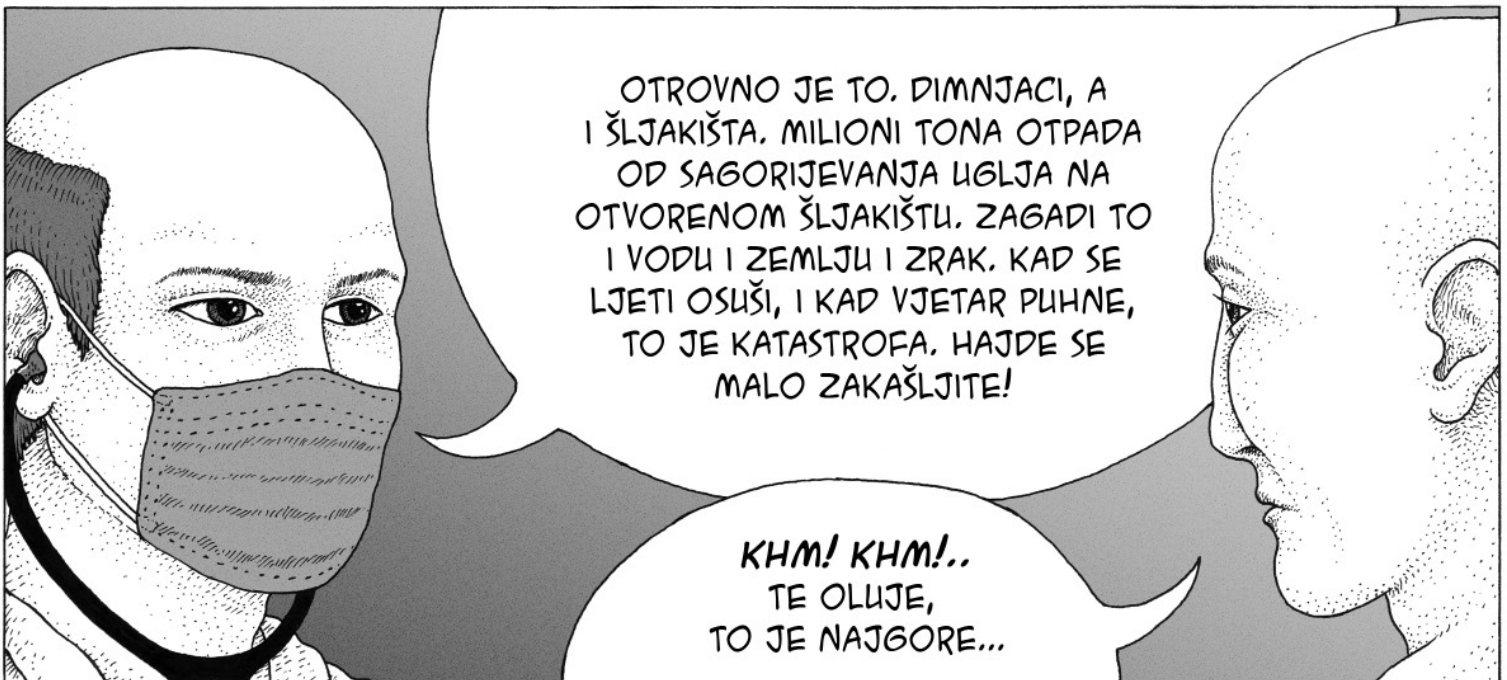
MALO. ODSELILO. POMRLO.
CURA OD 27 GODINA DOBILA RAK...

A I DALJE LJUDI SADE
BAŠTE GDJE JE NEKAD
BILO ŠLJAKIŠTE
TERMOELEKTRANE.
OKRENITE SE.

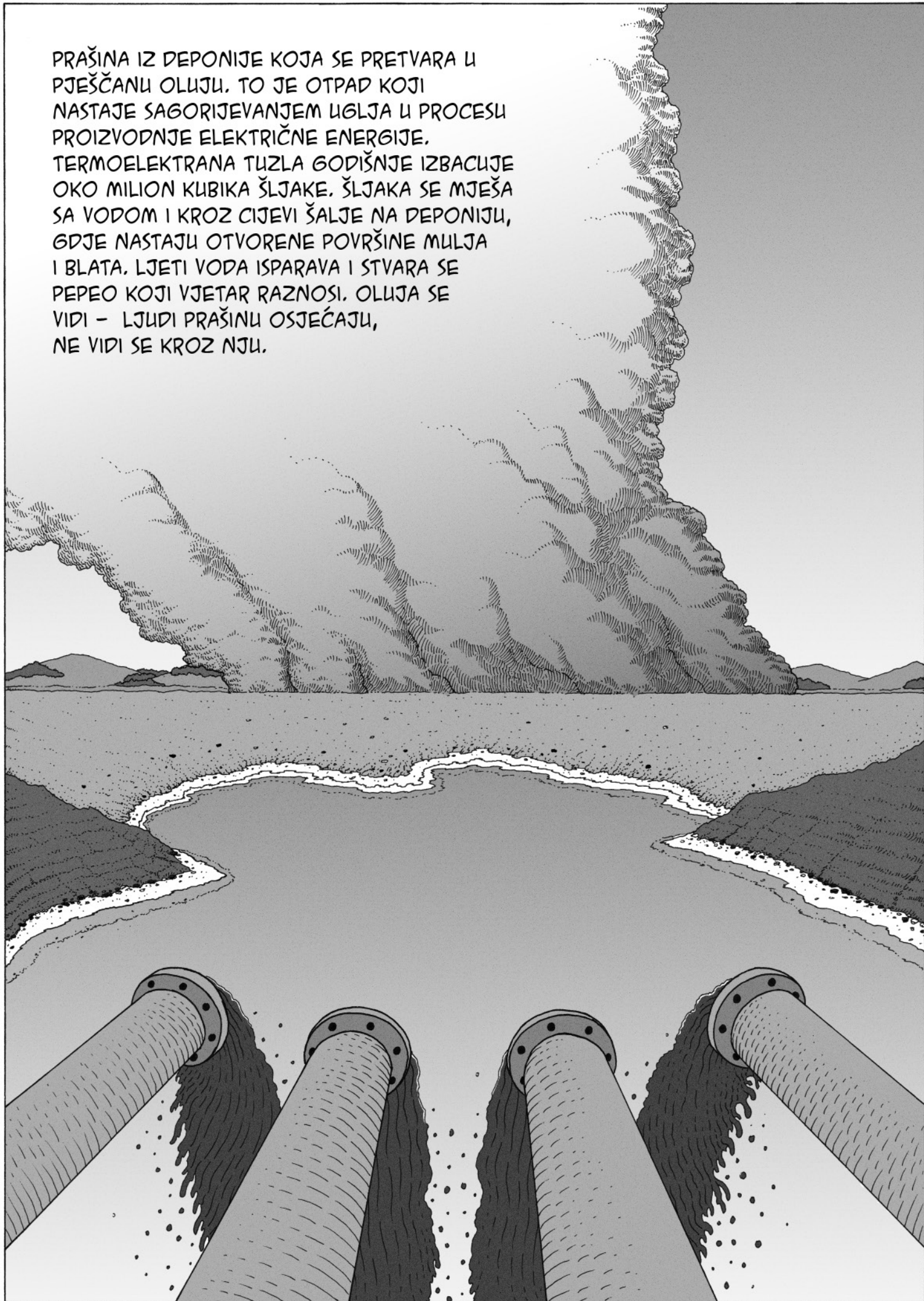
SADE.
NEMAJU GDJE.
KAŽU DA JE I TO
OTROVNO, DA SE JEDE...

OTROVNO JE TO. DIMNJACI, A
I ŠLJAKIŠTA. MILIONI TONA OTPADA
OD SAGORIJEVANJA UGLJA NA
OTVORENOM ŠLJAKIŠTU. ZAGADI TO
I VODU I ZEMLJU I ZRAK. KAD SE
LJETI OSUŠI, I KAD VJETAR PUHNE,
TO JE KATASTROFA. HAJDE SE
MALO ZAKAŠLJITE!

KHM! KHM!..
TE OLUJE,
TO JE NAJGORE...

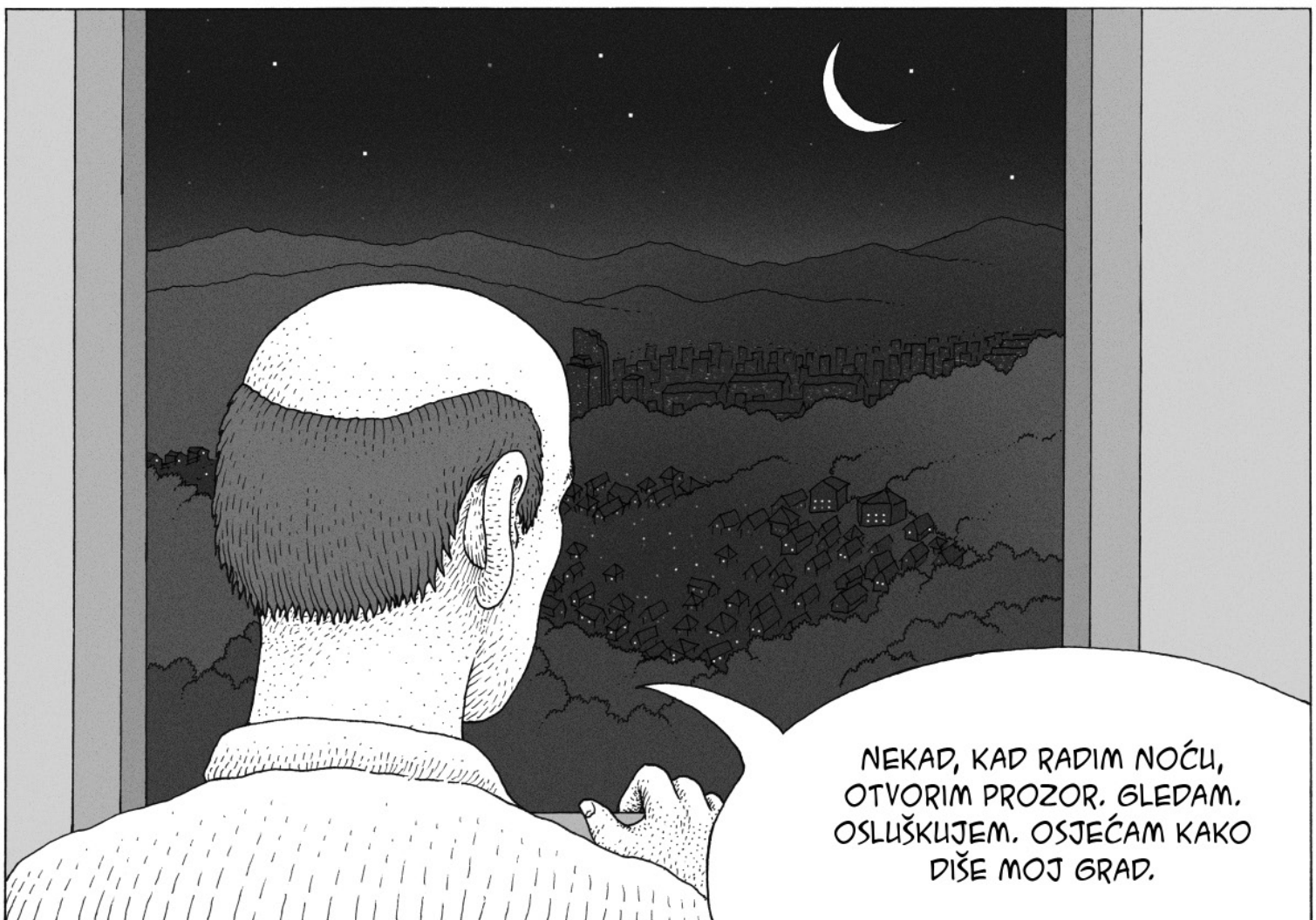
PRAŠINA IZ DEPONIJE KOJA SE PRETVARA U
PJEŠČANU OLUJU. TO JE OTPAD KOJI
NASTAJE SAGORIJEVANJEM UGLJA U PROCESU
PROIZVODNJE ELEKTRIČNE ENERGIJE.
TERMOELEKTRANA TUZLA GODIŠNJE IZBACUJE
OKO MILION KUBIKA ŠLJAKE. ŠLJAKA SE MJEŠA
SA VODOM I KROZ CIJEVI ŠALJE NA DEPONIJU,
GDJE NASTAJU OTVORENE POVRŠINE MULJA
I BLATA. LJETI VODA ISPARAVA I STVARA SE
PEPEO KOJI VJETAR RAZNOSI. OLUJA SE
VIDI - LJUDI PRAŠINU OSJEĆAJU,
NE VIDI SE KROZ NJU.

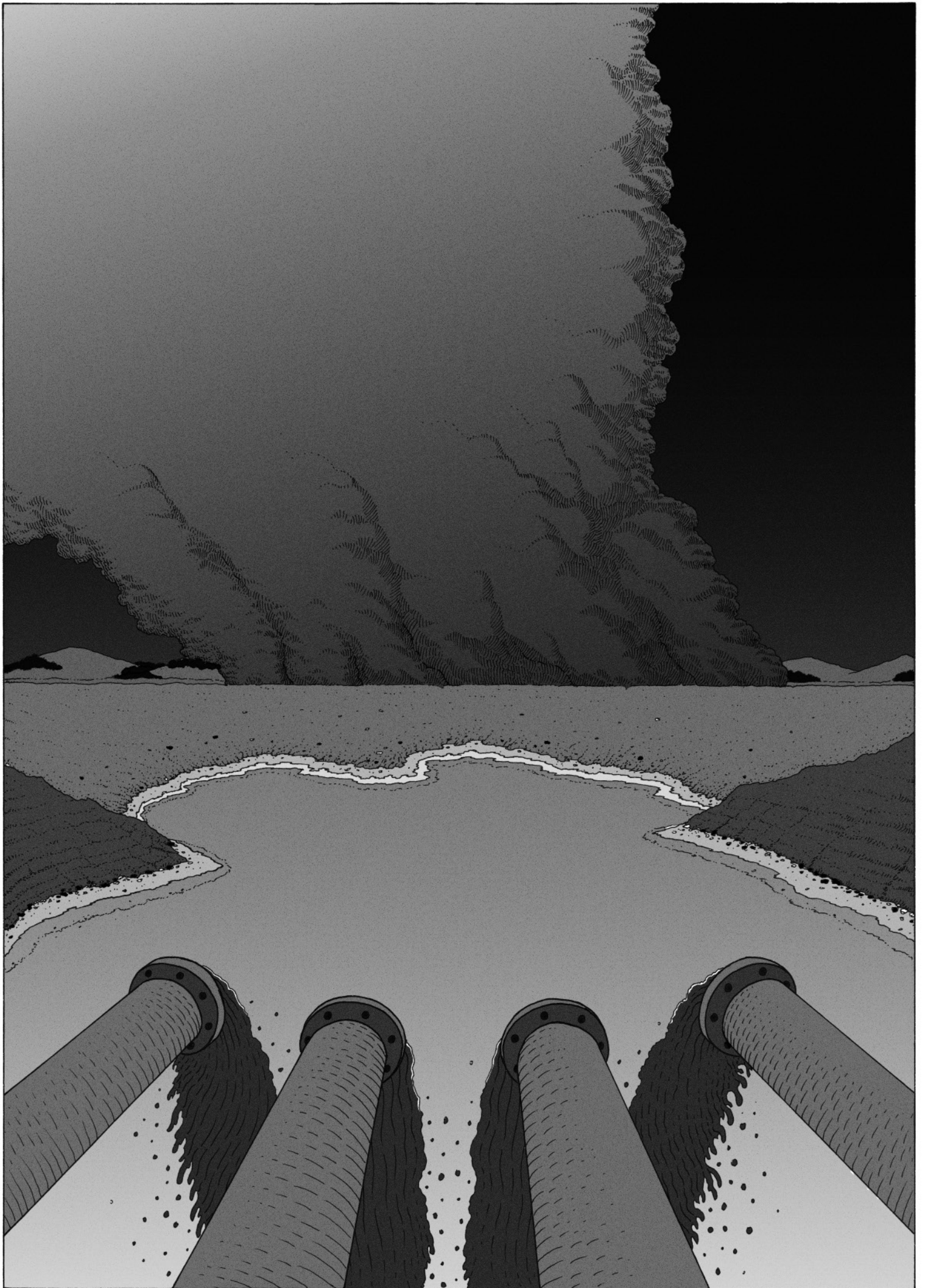

NAJBOLJE JE DA
SE VI ODSELITE.

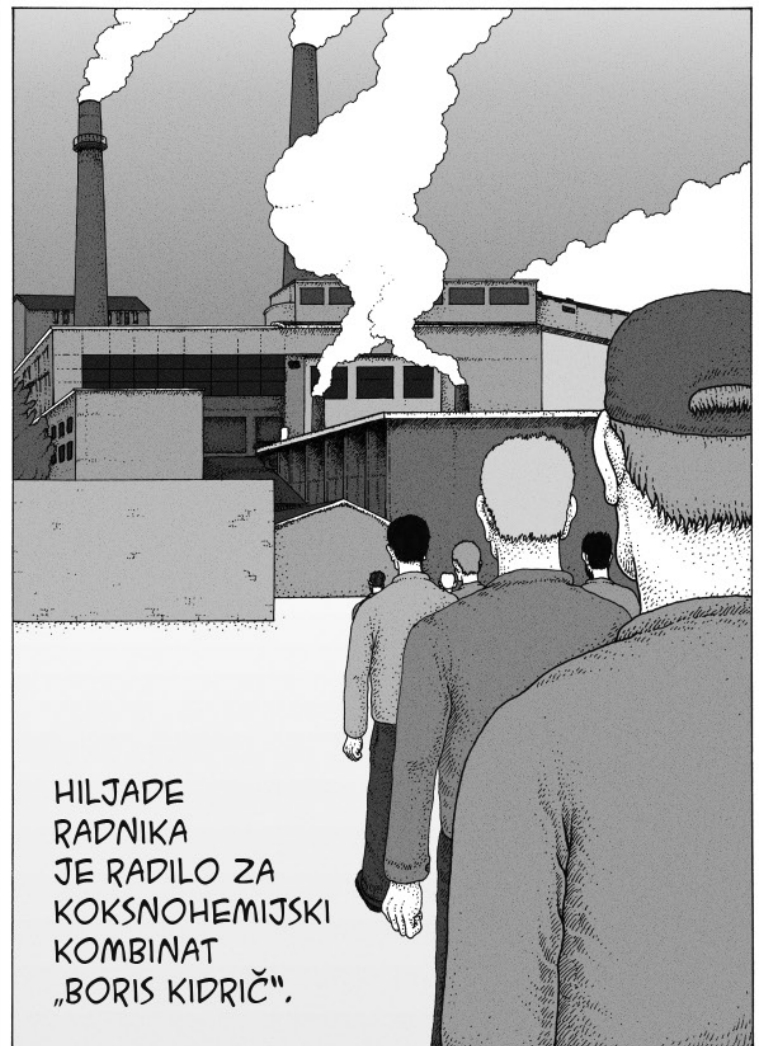
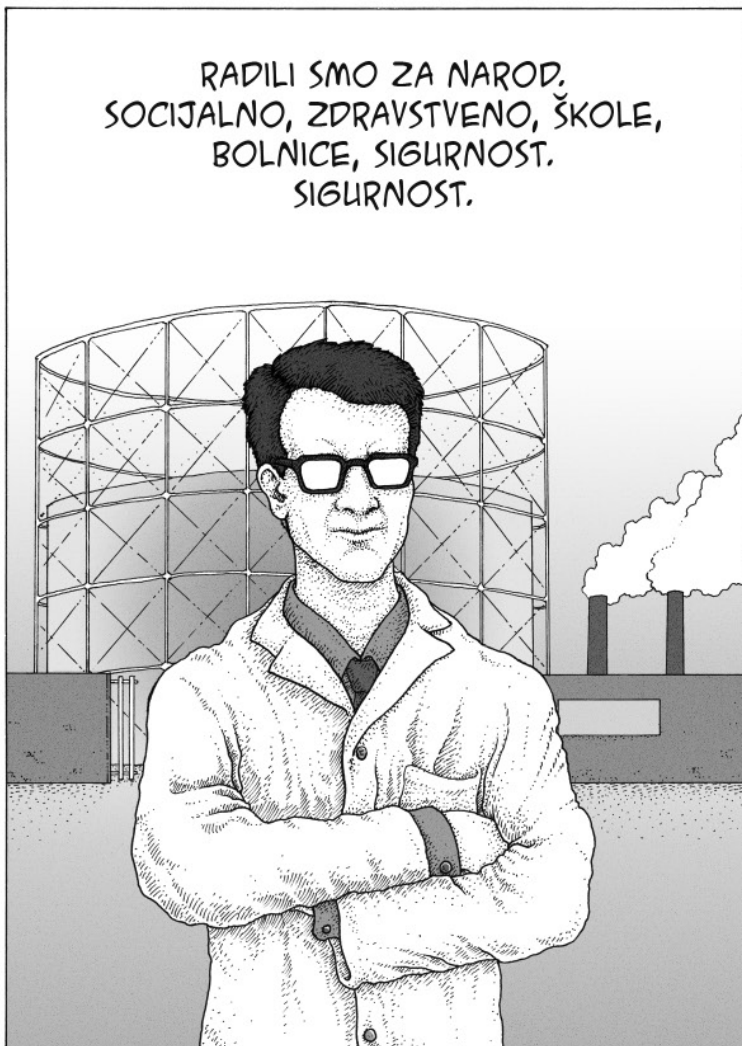
NE MOGU...
NEMAM OD
ČEGA...

NEKAD, KAD RADIM NOĆU,
OTVORIM PROZOR. GLEDAM.
OSLUŠKUJEM. OSJEĆAM KAKO
DIŠE MOJ GRAD.

PLAN B

LJETOVANJE.

ZIMOVANJE.

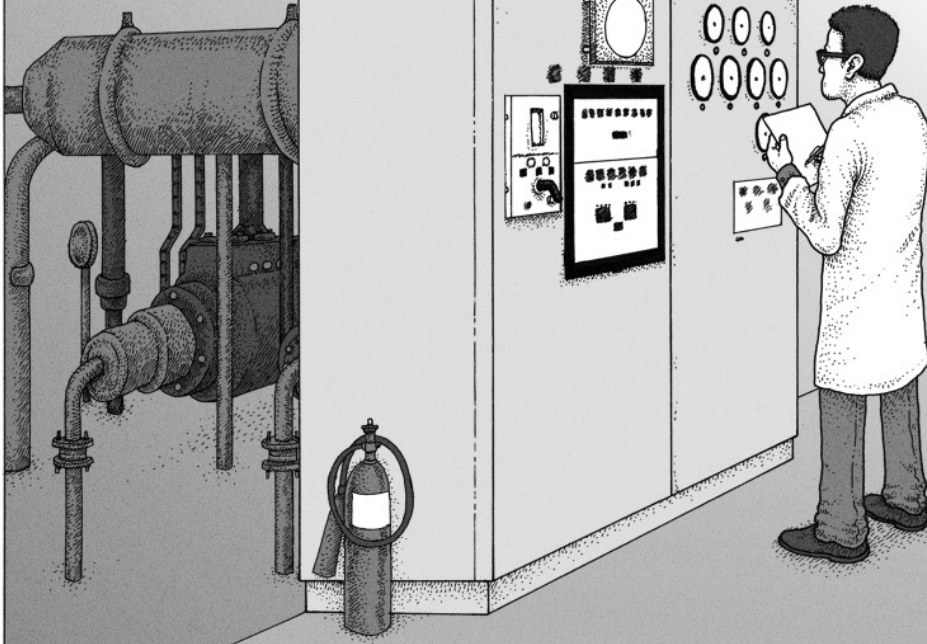
REŽIJE
PLAĆENE.

FAKULTET
PLAĆEN.

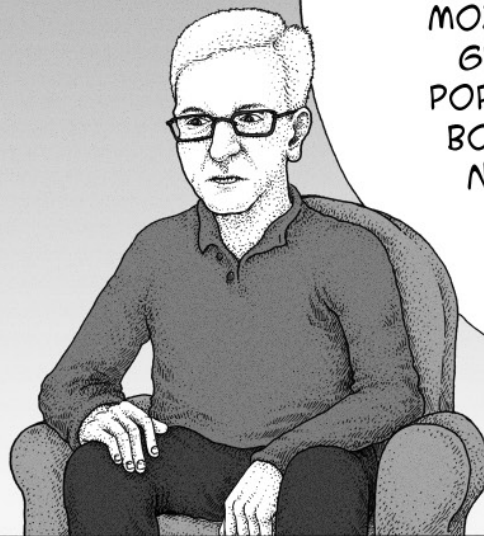
PREVOZ
OBEZBIJEĐEN.

SVE NJIHOVE
PORODICE ZBRINUTE.
NISMO SE RASIPALI.
ALI PUNO LJUDI.
PUNO. LJUDI.

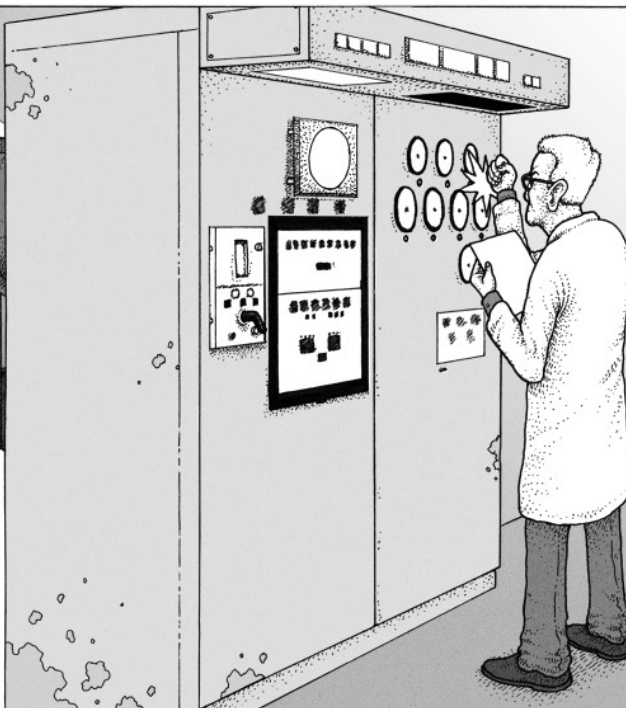
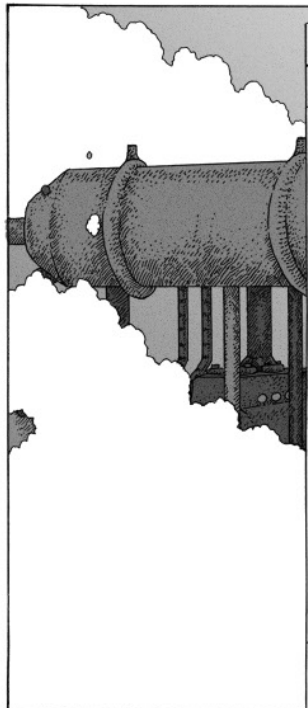
CIJELI LUKAVAC, CIJELA TUZLA,
CIJELI TUZLANSKI KRAJ. SVI SMO
MI OD FABRIKA JELI, ŠKOLOVALI
SE, RAZVIJALI SE. NAŠA FABRIKA
JE IMALA SVOJE ZIMOVALIŠTE
I LJETOVALIŠTE.

A JEL I
TADA BILO
ZAGAĐENJA,
DJEDE?

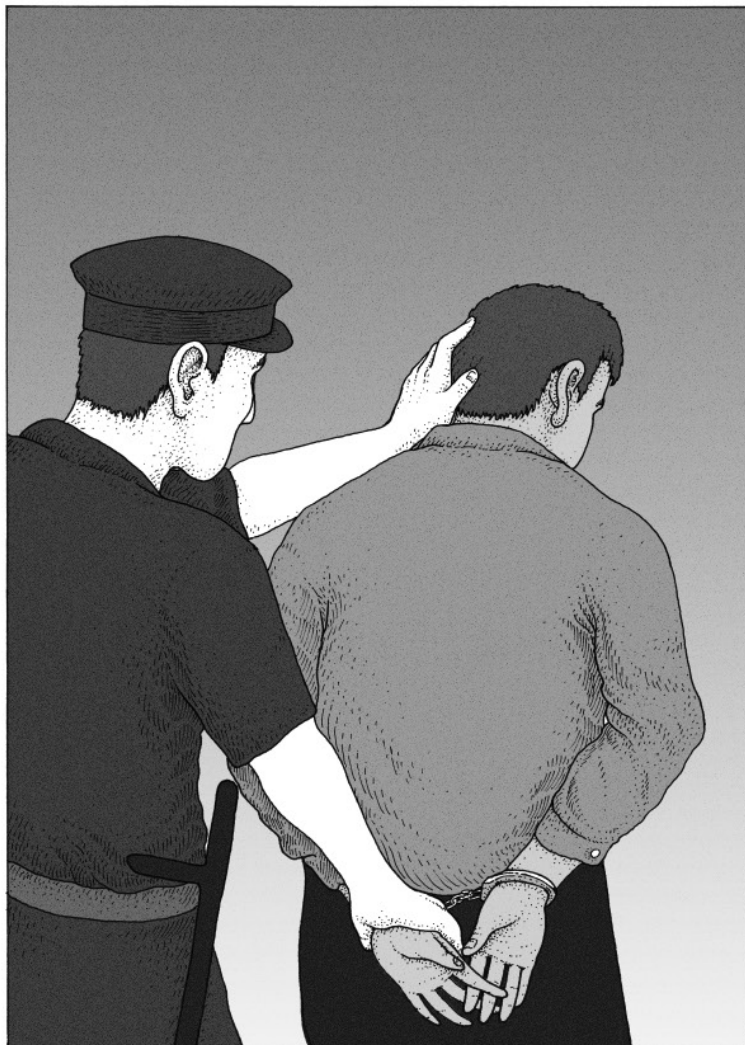
BILO JE ZAGAĐENJA.
TEŠKA INDUSTRIJA NE
MOŽE BEZ ZAGAĐENJA.
GREŠKE SMO PRAVILI.
POPRAVLJALI. UČILI SMO,
BORILI SMO SE, NISMO
NI MI SVE ZNALI. ALI
NIKAD NIJE BILO
OVAKO KAO
SAD.

DOŽIVIO SAM DA PONOVO
POKREĆEM ISTU FABRIKU.
OPET SMO RADILI OD
JUTRA DO MRAKA.
STEČAJ, PRIVATIZACIJA.

NA KRAJU SU DOŠLI
HINDUSI. KUPILI FABRIKU.
IZVLAČE PROFIT, NE
POŠTUJU ZAKONE.
DRŽAVA ZAŽMIRILA
NA OBA OKA.

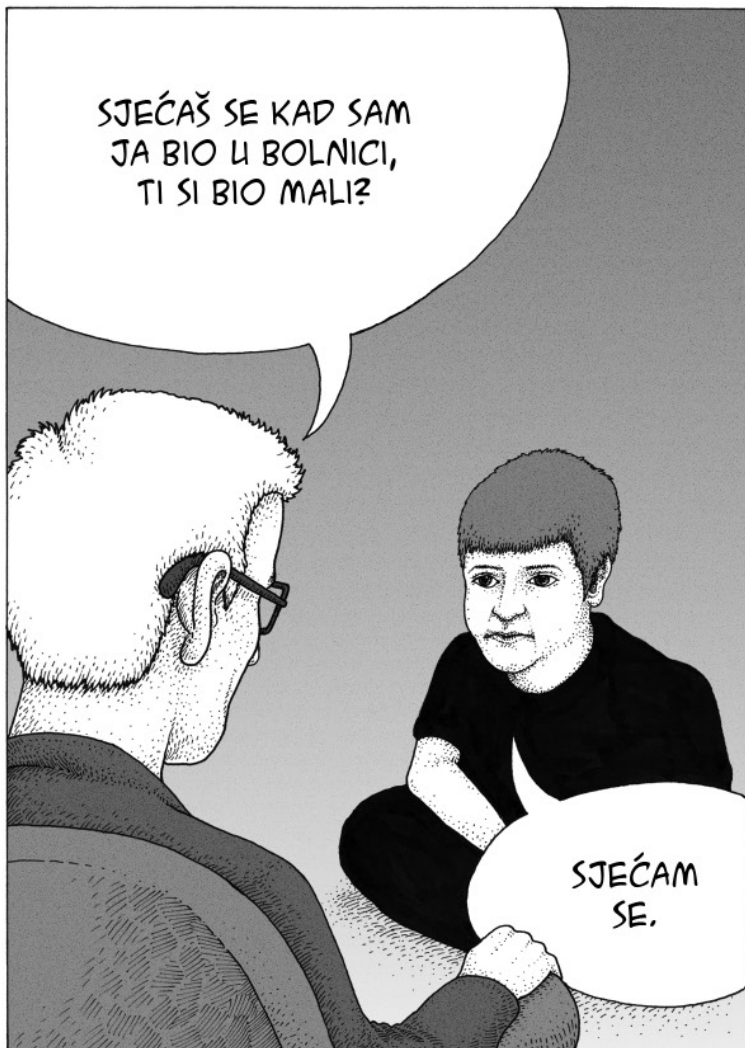

UHAPŠEN DIREKTOR GLOBAL
ISPAT KOKSNE HEMIJSKE INDUSTRIJE
LUKAVAC DEBASISH GANGULY.
INSPEKTORI UTVRDILI DA GIKIL RADI
BEZ OKOLIŠNE DOZVOLE, NAKON
EKOLOŠKE KATASTROFE U RIJECI
SPREČI I OKOLINI FABRIKE.

SJEĆAŠ SE KAD SAM
JA BIO U BOLNICI,
TI SI BIO MALI?

SJEĆAM
SE.

ČETIRI BAJPASA.
JEDNU SU MI VENU
IZVADILI IZ NOGE DA
NAPRAVE ŠTO TREBA
ZA SRCE. JA ŠUTIM,
ALI TIJELO PAMTI.

**INDIJSKO-BRITANSKI
MILIJARER PRAMOD MITTAL
UHAPŠEN ZAJEDNO SA
DIREKTOROM PARAMEŠ
BHATAČARIJOM. BIVŠI
DIREKTOR GIKIL-A DEBASISH
GANGULY U BIJEGU.**

SVI ĆE SE ONI, SINE, NEKAKO IZVUĆI.
MENI JE NEKAD DRAGO ŠTO TI NE ŽIVIŠ
U BOSNI. U FABRICI SAD RADI PUNO MANJE
LJUDI. VLASNIK JE KUPIO ZA DŽABA.
NI ONO ŠTO SU POTPISALI NIKAD NISU
ISPUNILI. NAPRAVILI SU EKOLOŠKU
KATASTROFU. DRŽAVA ŠUTI I OBEĆAVA
MRVICE RADNICIMA. KOJIH JE
SVE MANJE.

A HAJDE OPET
ONU O KOZI,
DJEDE!

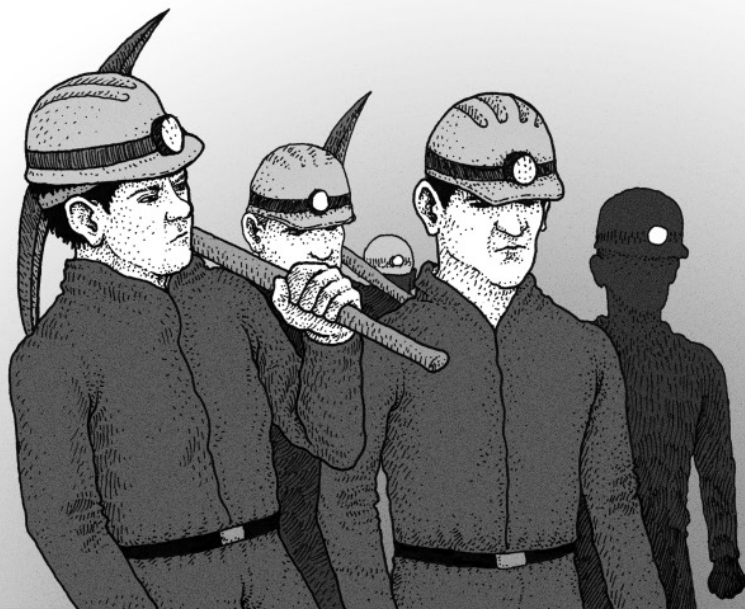
CIJELA TUZLA
JEDNU KOZU
MUZLA?

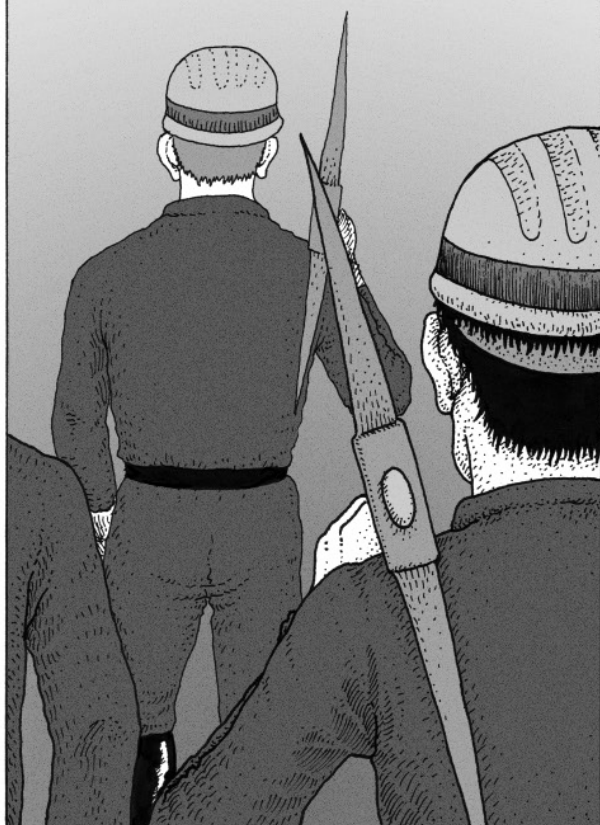
IMA PUNO PRIČA O
TUZLANSKOJ KOZI.

U SVAKOJ PRIČI NEKO
ZABRANJUJE KOZE. KOZA
MALO JEDE A PUNO DAJE.
VLAST JE U RAZLIČITIM
PERIODIMA ZABRANJIVALA
KOZE JER JEDU MLADO
DRVEĆE.

I UVIJEK BI NEKO DA SPASI
BUDUĆNOST PREKO NARODNIH
LEĐA. U JEDNOJ OD PRIČA
RUDARI SE BUNE JER JE
ZABRANJENO DRŽATI KOZE.
A NJIMA TREBA KOZIJE
MLIJEKO, DA SPASE PLUĆA,
JER TEŠKO RADE.

JA SAM U FABRICI NAUČIO DA ŠTA GOD
RADIM MORAM IMATI PLAN B. ŠTA GOD
SAM RADIO, PRVO SAM MORAO POZVATI
HITNU I POLICIJU. ZAPAMTI, ŠTA GOD
RADIŠ MORAŠ IMATI PLAN B.

A JELDE, DJEDE,
ONI SU SAKRILI MAKAR
JEDNU KOZU? DA OVI
NE ZNAJU?

DA NE ZNAJU.
I NIKAD NEĆE
NI ZNAT.

